

صوبائی اسمبلی شمال مغربی سرحدی صوبہ

اسمبلی کا اجلاس، اسمبلی چیمبر پشاور میں بروز منگل مورخہ ۲۰ جولائی ۲۰۰۳ء بمقابلہ ۳۰ ربیع

الثانی ۱۴۲۴ھجری صحیح دس بجکر بیس منٹ پر منعقد ہوا۔

جناب سپیکر، بخت جہان خان مسند صدارت پر ہوئے۔

تلاؤت کلام پاک اور اس کا ترجمہ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ۔ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ۔

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ ظَاهَرُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا أَسْتَخْلَفْتَ الَّذِينَ
مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيَمْكُنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي أَرَتَصَبَ لَهُمْ وَلَيَبْدُلَلَهُمْ مِنْ بَعْدِ حَوْقَنَهُمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا
يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ سِمَانُ الْفَاسِقُونَ O وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَإِذَا كُوَافَةَ
وَأَطْبِعُوا الْرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرَحَّمُونَ۔

(ترجمہ): جو لوگ تم میں سے ایمان لائے اور نیک کام کرتے رہے ان سے خدا کا وعدہ ہے کہ ان کو ملک کا
حاکم بنادے گا جیسا ان سے پہلے لوگوں کو حاکم بنایا تھا اور ان کے دین کو جسے اس نے ان کے لئے پسند کیا ہے
مستحکم و پائیدار کرے گا اور خوف کے بعد ان کو امن بخشے گا۔ وہ میری عبادت کریں گے اور میرے ساتھ کسی
چیز کو شریک نہ بنائیں گے۔ اور جو اس کے بعد کفر کرے تو ایسے لوگ بد کردار ہیں۔ اور نماز پڑھتے رہو اور
زکوٰۃ دیتے رہو اور پیغمبر خدا کے فرمان پر چلتے رہوتا کہ تم پر رحمت کی جائے۔ وآخر دعوا ان الحمد لله

رب العالمين

نشانزدہ سوالات اور ان کے جوابات

جناب سپیکر: بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ۔ کو سچن آور۔

Mrs. Riffat Akbar Swati: Point of order Sir, Mr. Speaker Sir! If you allow me -----

جناب سپیکر: ایسی بات ہے کہ کو سچن آور میں پاٹنٹ آف آرڈر نہیں ہو سکتا۔ آپ چیئر کے ساتھ تعاون کریں، یہ رولز میں ہے۔

محترمہ رفت اکبر سواتی: سر! آپ کا اختیار ہے۔

جناب سپیکر: یہ رولز میں ہے، اس کے بعد، کو سچن، کے بعد ان شاء اللہ آپ کو موقع میں دونگا۔

محترمہ رفت اکبر سواتی : صرف ایک منٹ کی بات ہے۔

جناب سپیکر: کو سچن آور کے بعد میں موقع دونگا، رولز میں ہے کہ بالکل یہ نہیں ہو سکتا۔ آپ رولز دیکھ لیں۔ اگر آپ کہیں تو میں آپ کو پڑھ کر سناؤں گا کہ کو سچن آور کے دوران پاٹنٹ آف آرڈر نہیں ہو سکتا، پلیز آپ یہ نوٹ فرمائیں۔ سارے معزز ارکین اسے میں اسے میری استدعا ہے کو سچن آور کے بعد میں بالکل آپ کو اجازت دونگا، کو سچن آور کے بعد میں اجازت دوں گا۔ کو سچن نمبر 30 جناب زرگل خان صاحب (Absent) کو سچن نمبر 50 جناب پیر محمد خان۔ زما پہ خیال مطمئن ہے۔ مولانا صاحب گلہ کپسے دہ وائی چی ہر وخت زما د محکمے سوالات وائی د بل چا خو ما او نہ لیدل۔ لبہ گزارہ ورسہ او کھرئی۔

* 50 جناب پیر محمد خان: کیا وزیر تعلیم از راہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ حکومت ہر سال متحمہ تعلیم کے لئے ہر سکول کے لئے مختلف مددوں میں فنڈز فراہم کرتی ہے؟

(ب) اگر (الف) کا جواب اثبات میں ہو تو ضلع شانگلہ کے ہائی، ڈیل، پرائمری بواز اور پرائمری گرلز کے تمام سکولوں کو جنوری 1999ء سے اب تک جن جن مددوں میں فنڈز دیئے گئے ہیں، ہر سکول کا نام اور فنڈز کی مکمل تفصیل فراہم کی جائے؟

مولانا فضل علی (وزیر تعلیم): (الف) حکومت ضرورت کے مطابق سکولوں کو ہر دوسرے یا تیسرا سال فنڈز فراہم کرتی ہے۔

(ب) ضلع شانگلہ کیم جو لائی 2001ء سے قائم ہوا ہے، اس نے 2001ء اور 2002ء کے سکول واائز فنڈز کی تفصیل مندرجہ ذیل ہے۔

1۔ کلاس روم کنزیو بیل۔ صوبہ سرحد حکومت ضلع شانگلہ مردانہ زنانہ پرائمری سکولوں کے لئے 2001ء اور 2002ء کے دوران اس میں مبلغ 408143 روپے فراہم کیے ہیں جس پر سے 100 مردانہ اور 48 زنانہ پرائمری سکولوں کو بذریعہ سکول PTAS پر چیز ہو چکی ہے۔

2۔ فرنچر: ضلع شانگلہ کے گورنمنٹ پرائمری زنانہ و مردانہ سکولوں میں فرنچر کی خریداری کے لئے 241000 روپے فراہم کئے گئے تھے جس پر 23 پرائمری سکولوں کے لئے پر چیز جاری ہے اور مڈل وہائی زنانہ مردانہ سکولوں کے لئے مبلغ 3003100 روپے 2001-02 کے دوران فراہم کئے گئے تھے جس پر مڈل وہائی سکولوں کے لئے خریداری برائے فرنچر جاری ہے۔

3۔ سامان کا سامان: صوبہ سرحد حکومت نے ضلع شانگلہ کے مڈل وہائی زنانہ و مردانہ سکولوں میں سامنس کا سامان کی خریداری کے لئے 2001-02 کے دوران مبلغ 300000 روپے فراہم کئے تھے۔ جس پر تین سکولوں کے لئے سامنس کے سامان کی خریداری جاری ہے۔ (تفصیل ایوان کو فراہم کی گئی)

جناب پیر محمد خان: جناب سپیکر! زما خو ہدو راخی نہ، خو خیر دے چی خنگہ دوئ وائی، هسپی دا تفصیل خو دوئ ورکھے دے خو زما خیال دے کہ دوئ پکبندی انکوائری ته تیار دی چی واقعی دا کوم کوم خائے ته چی پیسے منظورے شوئی دی کوم سکول ته، چی دا واقعی په هغہ سکولونو کبندی صحیح لگیدے دی په کارباندی کہ نہ دی، دھفی د پارہ انکوائری ته دوئ تیار دی کہ نہ دی تیار؟

جناب پیکر: جی منستر صاحب، مولانا فضل علی صاحب۔

وزیر تعلیم: بسم الرحمن الرحیم۔ شکریہ، جناب سپیکر صاحب۔ مونبہ بالکل انکوائری ته تیار یو په دی کبندی کومو سکولونو ته چی پیسے تلے دی کہ

چرسے په خائے نه وی لکیدلے او داسپی خه شے ثابت شو نو دھغی خلاف به
باقامعده کارروائی کوؤ۔

جناب پیغمبر: مہربانی جی۔

جناب پیر محمد خان: نو د دی انکوائزی به چا ته حوالہ کرئی چی دا اوشی خکه
زما۔

وزیر تعلیم: د دی انکوائزی به د ڈیپارٹمنٹ په ذیعہ موںبڑہ اوکھو کہ چرسے په هغی
باندی تاسونه یئی مطمئن، ڈیپارٹمنٹل به موںبڑہ اوکھو چی کہ په هغی باندی نه
وی مطمئن نوبس بیا تھیک د چی خنکہ پیر محمد خان صاحب وائے۔

جناب پیغمبر: ڈیپارٹمنٹل به اوکھی، تاسو بہ Liaison ورسرہ اوستائی۔

جناب پیر محمد خان: پہ بل اجلاس کنبنی به دلتہ هغہ رپورٹ پیش کرئی۔

جناب پیغمبر: بس صحیح د ہ جی۔ تھیک شوہ۔

جناب پیر محمد خان: تھیک شوہ۔

جناب پیغمبر: صحیح شوہ۔ کوئی چن نمبر 122 جناب ذاکر اللہ خان، ایم پی اے صاحب۔ (Absent)
کوئی چن نمبر 188 جناب وجیہہ الزمان ایم پی اے صاحب (Absent) کوئی چن نمبر 235 جناب محمد
ایم صاحب ایم پی اے۔

* 235 جناب محمد ایم: کیا وزیر تعلیم صاحب ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ حکومت صوبہ سرحد ہر سال پر انگری سکولوں کی سٹیشنری اور معمولی مرمت
کے لئے خطیر رقم مہیا کرتی ہے؛

(ب) آیا یہ بھی درست ہے کہ ضلع سوات کے سکولوں کے لئے 2001 اور 2002 کے لئے کم و بیش سولہ
لاکھ روپے منتقل کئے گئے تھے؛

(ج) اگر (الف) و (ب) کے جوابات اثبات میں ہوں تو ضلع سوات کے سکولوں کو یہ رقم کیوں فراہم
نہیں کی گئی؟

مولانا فضل علی (وزیر تعلیم): ضلع سوات کے پرائمری سکولوں کے لئے حکومت سرحد نے صرف سٹیشنری وغیرہ مہیا کرنے کی غرض سے مبلغ سولہ لاکھ، اکھتر ہزار تین سو اناسی روپے فراہم کئے تھے جو کہ 31 مئی 2002 میں مذکورہ رقم خزانے سے برآمد کروائیں۔ بینک سید و شریف میں جمع کی تھی چونکہ یہ ایک نیا سسٹم تھا، قانونی پیچیدگیاں زیادہ تھیں۔ ہر سکول کے اکاؤنٹ میں یہ رقم جمع کروانا تھا چونکہ ضلع سوات میں 1318 پرائمری سکول ہیں اور دفتر ہذا کو سکولوں کے اکاؤنٹ نمبر جمع کروانے میں کافی وقت درکار تھا مزید DCO سوات کی وساطت سے ضلعی ناظم کی منظوری بھی لینی تھی اور اس کے بعد متعلقہ سکولوں کو چیک جاری بھی کئے تھے لیکن کچھ اکاؤنٹ نمبروں کی غلطی کی بناء پر واپس کئے گئے اسی دوران اکاؤنٹ جزل صوبہ سرحد کی آڈٹ پارٹی بغرض آڈٹ آئی اور اس نے اعتراض کیا کہ مذکورہ رقم واپس کی جائے جس کی وجہ سے ای ڈی او سکول و خواندگی نے مذکورہ رقم متعلقہ پرائمری سکول کے اکاؤنٹ میں جمع نہیں کی اور تاحال ڈی او پرائمری سوات کے اکاؤنٹ نیشنل بینک سید و شریف میں پڑی ہے۔ ضلع سوات کے ڈی سی او کی وساطت سے ضلعی ناظم سے درخواست کی گئی ہے کہ مذکورہ رقم خرچ کرنے کی اجازت دی جائے لیکن تاحال کوئی جواب موصول نہیں ہوا۔ مندرجہ بالا حقائق کی روشنی میں محکمہ کا یہ اصرار ہے کہ اس میں محکمہ کا کوئی قصور نہیں ہے۔

جناب محمد امین: سوال نمبر 235، اوس میں راواگستو۔

جناب سپیکر: آں۔

جناب محمد امین: اوس میں راواگستو جی۔

جناب سپیکر: مطمئن یے؟

جناب محمد امین: نولا میں کتلے نہ دے جی کہ لبہ موقع را کری جی۔

جناب سپیکر: مطمئن یے زما پہ خیال۔۔۔۔۔

جناب محمد امین: کتلے میں نہ دے، دا جواب میں کتلے نہ دے جی کہ لبہ موقع را کری۔

جناب سپیکر: نو خو مطمئن یے کنه چی دے نہ دے کتلے نو۔

جناب محمد امین: اوس راتہ ملاؤ شو، پہ دی ساعت راتہ ملاؤ شو۔

وزیر تعلیم: جواب ائے نہ دے کتلے جی، مطمئن دے۔

جناب محمد امین: اوس را غلم جی۔

جناب سپیکر: خہ بیا منستہر صاحب سرہ ملاؤ شہ، مطمئن بہ دے کری۔

جناب محمد امین: تھیک شوہ جی۔

جناب سپیکر: کوئی سچن نمبر 279 جناب امیر رحمان ایم پی اے صاحب (Absent) زما پہ خیال منستہر صاحب جو پر Home work کرے دے۔ سوال نمبر 308۔۔۔۔۔

جناب انور کمال خان: دا صاحبہ بنکاری دا سپی چو بیگنا ستا سو پہ روئی کبپی خہ چل

وو۔ (قہقہہ)

جناب سپیکر: کوئی سچن نمبر 308 جناب سعید گل۔

جناب پیر محمد خان: پرون نہ دیخوا د دوئی قدر ز مونب سرہ لبڑیات پیدا شوپی دے۔

جناب سپیکر: مجھے انتہائی افسوس ہے کہ مولانا محمد مجاهد الحسینی رات کے کھانے میں غیر حاضر تھے خواہ جو بھی جرمانہ ہوان کے لئے جرمانہ تجویز کریں۔

جناب محمد مجاهد خان الحسینی: جناب سپیکر! مجھے پیچش کی تکلیف تھی جس کی وجہ سے میں حاضر نہ ہو سکا۔

جناب سپیکر: آپ نے تو درخواست بھی نہیں بھیجی تھی۔

جناب محمد مجاهد خان الحسینی: ہاں، یہ گناہ میں مانتا ہوں۔

جناب سپیکر: ہاں، بس اب یہ ہاؤس کی پر اپٹی ہے، ہاؤس اس پر فیصلہ کرے گا۔

جناب محمد مجاهد خان الحسینی: میں ان سب سے معافی چاہتا ہوں۔

جناب سپیکر: نہیں، آپ ہاؤس کو کھانا دیں گے۔

جناب پیر محمد خان: اس کے بد لے میں میں ان کا مہمان بنوں گا۔

جناب سپیکر: کوئی سچن نمبر 308 جناب سعید گل، Absent کوئی سچن نمبر 309 مولانا محمد عصمت اللہ صاحب۔ غیر حاضر کوئی سچن نمبر 331 مولانا تاج الامین جبل صاحب۔

(تالیاں)

* 331 جناب تاج الامین: کیا وزیر تعلیم از راه کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ ضلع دیر بالا میں ایک گرلنہایر سینٹری سکول ہے؛

(ب) آیا یہ بھی درست ہے کہ مذکورہ سکول میں تاحال کلاسز شروع نہیں ہوئی ہیں؛

(ج) آیا یہ بھی درست ہے کہ ضلع دیر بالا میں لڑکیوں کا سکول نہ ہونے کی وجہ سے ضلع دیر بالا کی لڑکیاں میڑک کے بعد اپنی تعلیم جاری نہیں رکھ سکتی ہیں؟

(د) اگر (الف) تا (ج) کے جوابات اثبات میں ہوں تو ضلع دیر بالا گرلنہایر سینٹری سکول کب تعمیر کیا گیا ہے؟ نیز حکومت مذکورہ سکول میں ایف اے، ایف ایس سی کی کلاسز شروع کرنے کا ارادہ رکھتی ہے؟

مولانا فضل علی (وزیر تعلیم): (الف) جی ہا۔

(ب) بالکل درست ہے۔

(ج) درست ہے۔

(د) 1999ء میں بلڈنگ تعمیر ہوئی ہے سبجیکٹ سپیشلیٹ کی دس پوسٹیں پہلے ہی سے منظور شدہ ہیں۔ ان پوسٹوں پر تقریری کا عمل جاری ہے۔ اس سال مذکورہ سکول میں ایف اے، ایف ایس سی کی کلاسز شروع کی جائیں گی۔

جناب تاج الامین: بسم الله الرحمن الرحيم۔

جناب پیغمبر: مطمئن یے؟

جناب تاج الامین: او جی، دے سوال نہ خو ڈیر زیارات مطمئن یم۔

جناب پیغمبر: د جواب نہ۔

جناب تاج الامین: او جی، او جی۔

جناب پیغمبر: ہاں جی، نو کبینیں کنه۔ ڈیرہ مہربانی، ڈیرہ مہربانی۔ سوال نمبر 339

محترمہ رفت اکبر سواتی صاحب، ایم پی اے۔

محترمہ رفت اکبر سواتی: یہ Flag اس پر میرے خیال میں نہیں لگا ہوا ہے۔

جناب سپیکر: یہ نہیں ہے۔ یہ میرے خیال میں Flag غلط لگا ہوا ہے نا، ٹھیک ہے یہ Common سوال

ہے اور گلہت یا سیمن صاحب۔ اصل کہنی د سیکر تریت دا Late را غلبی دی۔

محترمہ گلہت یا سیمن اور کرزی: میرا تو سوال نہیں ہے۔ دا لبر موں بو تھ را کھری چی موں بہ او گور و
خکھ چی په دی باندی بہ بیبا خبرہ کوؤ۔

* 339 محترمہ رفت اکبر سواتی: کیا وزیر تعلیم از راہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ زنانہ پر ائمہ تعلیم ضلع مانسہرہ کو ولڈ فوڈ پرو گرام کے پراجیکٹ نمبر 4185
کے تحت خوردنی تیل فراہم کیا گیا ہے؛

(ب) اگر (الف) کا جواب اثبات میں ہو تو بتایا جائے کہ:

1- کل کتنا تیل فراہم کیا گیا ہے اور محکمہ نے کس تاریخ کو وصول کیا ہے؛

2- مذکورہ تیل کتنے حصے میں استعمال کیا جائے گا؛

3- ولڈ فوڈ پرو گرام نے مذکورہ تیل کے لئے کیا Criteria مقرر کیا ہے؛

4- تعال کتنے تیل کی ترسیل ہو چکی ہے؛

5- مذکورہ پراجیکٹ کتنی مدت کا ہے؛

6- مذکورہ تیل کی معیاد کب ختم ہو رہی ہے؛

7- مذکورہ پراجیکٹ کی گنگرانی کون کر رہا ہے؛

8- مذکورہ تیل کو کہاں محفوظ کیا گیا ہے؛

9- ڈسٹرکٹ گورنمنٹ کا اس میں کیا عمل دغل ہے؟

مولانا نفضل علی (وزیر تعلیم): (الف) ہاں یہ درست ہے کہ ولڈ فوڈ پرو گرام کے پراجیکٹ نمبر 4185

کے تحت خوردنی تیل فراہم کیا گیا ہے۔

(ب) (1) کل 16919 کاٹن فراہم کئے گئے ہیں اور ہر کاٹن میں چھ ڈبے ہیں اور یہ محکمہ نے 23 مئی 2002 تاکم جون 2002 وصول کیا ہے۔

(2) یہ تیل ایک سال کے لئے دیا گیا ہے اور اس پر کوئی ناکارہ ہونے کی معیاد Expiry date درج نہیں

ہے

(3) اس کا Criteria یہ ہے کہ منتخب سکولوں میں ہر اس طالبہ کو ایک ڈبہ خوردنی تیل کا دیا جائے گا جس کی مہینہ میں کم از کم 20 دن مسلسل حاضری ہو اور ہر اس معلمہ کو دیا جائے گا جس کی کم از کم مہینہ میں 22 دن مسلسل حاضری ہو۔

(4) 31 مارچ 2003 تک 16274 ڈبوں کی ترسیل ہو چکی ہے۔

(5) یہ پراجیکٹ 2004 تک ہے۔

(6) مذکورہ تیل کے ڈبوں پر ناکارہ ہونے کی معیاد (Expiry date) نہیں لکھی ہوئی۔

(7) اس پراجیکٹ کی نگرانی ڈسٹرکٹ آفیسر (زنانہ)، ڈپٹی ڈسٹرکٹ آفیسر پرائمری (زنانہ) اور عبدالجلیل استاذ کر رہے ہیں۔

(8) یہ تیل گورنمنٹ ہائی سکول ڈھوڈیاں کے کمروں اور محکمہ ورکس اینڈ سروسز (C&W) مانسہرہ کے گودام میں محفوظ کیا گیا ہے۔

(9) یہ ورلڈ بک کاپرو گرام ہے اس میں ڈسٹرکٹ گورنمنٹ کا کوئی عمل دخل نہیں ہے۔

محترمہ رفتہ اکبر سواتی: جی سوال نمبر 339 ہے اس کا اور (الف) "آیا یہ درست ہے کہ زنانہ پرائمری تعلیم ضلع مانسہرہ کو ورلڈ فوڈ پرو گرام کے پراجیکٹ نمبر 4185 کے تحت خوردنی تیل فراہم کیا گیا ہے؟ اور اس کا جواب تو خیر انہوں نے ٹھیک دیا ہے۔ اگر (الف) کا جواب اثبات میں ہو تو بتایا جائے کہ کل کتنا تیل فراہم کیا گیا ہے؟ اور محکمہ نے کس تاریخ کو وصول کیا ہے تو اس کی تاریخیں ٹھیک دی ہیں۔ مذکورہ تیل کتنا فراہم کیا گیا ہے؟ اور محکمہ میں استعمال کیا جائے گا؟ تو سر! اس کا ایک نامم فریم ہے، یہ تیل ایک سال کے لئے دیا گیا ہے اور اس پر ناکارہ ہونے کی کوئی معیاد یعنی Expiry date درج نہیں ہے تو اس کا مطلب یہ ہوا سر، کہ اگر تیل کی معیاد ایک سال ہے اور اس پر Expiry Date کی بھی نہیں ہے تو یہ خود ایک سوال بنتا ہے کہ اس پر کیونکہ Edible oil پر Date ہونی بہت ضروری ہے ایک چیز، اور Criteria کے مطابق یہ ایک سال کے لئے ہے جبکہ اب سال پورا ہونے والا ہے اور تقریباً سوائے 1100, 1200 کا ٹنز کے، تمام 16900 میں سے کچھ اگر وہ Minus کر دیں تو وہ سارا تیل ان کے پاس ابھی پڑا ہے جس کو یہ استعمال نہیں کر سکے

ہیں۔ نیچے سوال وہی آتا ہے کہ دریٹ فوڈ پروگرام نے مذکورہ تیل کے لئے کیا مقرر کیا ہے؟ توسرے اس میں۔

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: آپ، مطلب یہ ہے کہ آپ جواب پہلے پڑھ لیں اگر آپ۔۔۔۔۔

محترمہ رفت اکبر سواتی: جس جواب سے میں مطمئن نہیں ہوں، میں نے اس کی طرف اشارہ کر دیا ہے۔

جناب سپیکر: اچھا۔ میرے خیال میں یہ سوال Already کمیٹی کو ریفر کیا گیا ہے۔

محترمہ رفت اکبر سواتی: جی ہاں۔

جناب سپیکر: یہ ریفر کیا گیا ہے؟

محترمہ رفت اکبر سواتی: جی ہاں، نہیں سر، یہ تو خیر۔۔۔

جناب سپیکر: کمیٹی میں Pending ہے؟

محترمہ رفت اکبر سواتی: جی کمیٹی میں۔

جناب سپیکر: ایڈ جر نمنٹ موشن کے ذریعے، یہ Pending ہے۔

محترمہ رفت اکبر سواتی: سر! تو ہے لیکن ادھر بھی ہمیں کوئی جوابات دیتا ہی نہیں، ابھی تک نہیں ملے۔

جناب سپیکر: ان شاء اللہ تعالیٰ ملیں گے۔ اگر آپ کو مطمئن جوابات نہیں ملے تو پھر آپ، پر یوں ملچ موشن بھی لا سکتی ہیں اس پر، بالکل۔

Mrs. Riffat Akbar Swati: Ok Sir, thank you Sir.

جناب سپیکر: سوال نمبر 376 جناب کا شفاعت عظم چشتی صاحب،۔۔(Absent, it lapses)

غیر نشاندار سوالات اور ان کے جوابات

186 جناب زرگل خان: کیا وزیر تعلیم از راہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ 1984ء سے 2002ء تک کالاڈھاکہ میں پرانگری، مڈل، ہائی، ہائرشینڈری سکول تعمیر ہوئے ہیں؛

(ب) اگر نمبر 1 کا جواب اثبات میں ہو تو نمبر 1 مذکورہ سکولوں کی تعداد کیا ہے؟ الگ الگ تفصیل فراہم کی جائے;

(ii) ان میں کتنے سکول چل رہے ہیں ان سکولوں کے نام اور ان میں تعینات اساتذہ اور ملازم میں درجہ چہارم کی تفصیلات فراہم کریں،

(ج) آیا یہ درست ہے کہ تاحال کالاڈھاکہ کے بعض سکول بند پڑے ہیں اور بند ہونے کی وجہ بتائیں،

(د) آیا یہ بھی درست ہے کہ ہائر سینئری سکول میرا مانیل کی پوٹھی منظور ہو چکی ہیں،

(ھ) اگر (د) کا جواب ہاں میں ہو تو اساتذہ اور کلاس فور ملازم میں کے نام بتائیں۔ اگر جواب نفی میں ہو تو وجہ بتائی جائے؟

مولانا فضل علی (وزیر تعلیم): (الف) جی ہاں کالاڈھاکہ میں 1984ء تا 2002ء تک پرائمری، مڈل، ہائی سکول تعمیر ہوئے ہیں۔ تاہم کوئی ہائر سینئری سکول نہیں ہوا۔

(ب) (i) سکولوں کی تعداد = ہائر سینئری سکول مردانہ، زنانہ Nil

3	ہائی سکول (مردانہ)
---	--------------------

Nil	ہائی سکول (زنانہ)
-----	-------------------

15	مڈل سکول (مردانہ)
----	-------------------

Nil	مڈل سکول (زنانہ)
-----	------------------

141	پرائمری سکول (مردانہ)
-----	-----------------------

55	پرائمری سکول (زنانہ)
----	----------------------

(ii) پرائمری، مڈل، ہائی سکول از چل رہے ہیں، ماسوائے چند ایک کے جن کی تفصیل مشکل ہے۔

(ج) کالاڈھاکہ میں زیادہ تر سکول چل رہے ہیں۔ عرصہ دراز سے پیٹی سی زنانہ / مردانہ کی پوٹھیں خالی ہیں۔ جبکہ مورخہ 28-11-02 کو 37 (زنانہ) اساتذہ کی تعیناتی ہوئی ہے۔ جن کی وجہ سے بند سکول کھل

گئے ہیں۔ مردانہ سائیڈ پر کل 31 سکول بند ہیں۔

مردانہ سائیڈ پر بھرتی کی پابندی کی وجہ سے اور اساتذہ کی غیر حاضری کی وجہ سے سکول بند ہیں۔ غیر حاضر اساتذہ کے خلاف قواعد و ضوابط کے تحت محکمانہ کارروائی جاری ہے۔ جن کی تفصیل منسلک ہے۔
(د) نہیں۔

میرا مداخلی ہائرشینڈری سکول نہیں ہے۔ ہائی سکول کی کل (18) پوسٹیں منظور شدہ ہیں۔ اس سکول میں ایک SET اور دو CT ٹیچرز اور پانچ درجہ چو مارم ملازمین کام کرتے ہیں۔ باقی تمام پوسٹیں خالی ہیں۔ جن کی تفصیل ایوانِ فراہم کی گی۔

(مزید تفصیل اسمبلی لاہوری میں ملاحظہ کی جاسکتی ہے)

122_جناب ذاکر اللہ خان: کیا وزیر تعلیم ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ

(الف) آیا یہ درست ہے کہ گورنمنٹ گرلز ہائی سکول چکدرہ میں سینکڑوں طالبات تعلیم حاصل کر رہی ہیں،

(ب) آیا یہ بھی درست ہے کہ مذکورہ ہائی سکول کی عمارت چند مرلوں پر محیط پر انحری سطح تک ہے،

(ج) آیا یہ بھی درست ہے کہ سکول میں جگہ نہ ہونے کی وجہ سے طالبات کو حصول تعلیم میں مشکلات ہیں،

(د) اگر (الف) تا (ج) کے جوابات اثبات میں ہوں تو آیا مذکورہ گرلز ہائی سکول چکدرہ دیرلوئر کے لئے دوسری عمارت فراہم کرنے کے لئے کیا اقدامات کر رہی ہے۔ تفصیل فراہم کی جائے۔

وزیر تعلیم: (الف) جی ہاں درست ہے۔

(ب) مذکورہ عمارت 34 منزلہ زمین پر واقع ہے۔

(ج) جی ہاں درست ہے۔

(د) مندرجہ بالامشکلات کے باوجود محکمہ تعلیم نے پچوں کی کثیر تعداد کو مد نظر رکھتے ہوئے سال 2002-03 کے لئے چار عدد کمرے تجویز کئے ہیں۔ جس پر عنقریب کام شروع ہونے والا ہے۔ (انشاء اللہ)

128_جناب فرید خان: کیا وزیر تعلیم ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ چھ سال پہلے دیر میں کثیر سرمایہ سے گرلز ہائرشینڈری سکول کی عمارت تعمیر کی گئی تھی،

(ب) آیا یہ بھی درست ہے کہ دیر میں گرلنگ سکول کی بلڈنگ اور ایک گرلنگ سکینڈری سکول کی بلڈنگ بھی موجود ہے،

(ج) اگر (الف) تا (ب) کے جوابات اثبات میں ہوں تو حکومت گرلنگ سکینڈری سکول کی بلڈنگ میں ایف اے / ایف ایس سی کے کلاسز شروع کرنے کا ارادہ رکھتی ہے؟
وزیر تعلیم: (الف) درست ہے۔

(ب) جی ہاں۔

(ج) سبجیکٹ سپیشلٹ کی دس پوستیں پہلے ہی سے منظور شدہ ہیں۔ پوستوں پر اب تک تقری نہیں ہوئی۔ حکومت خالی پوستوں کو پر کرنے کا ارادہ رکھتی ہے اور اس پر کام بھی جاری ہے۔

188 _ جناب وحیہ الزمان خان: کیا وزیر تعلیم از راہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ: (1) GPS پیاس-GMS ہائی ترلی-SMS ستحان گلی۔ عرصہ تین سال پہلے محکمہ تعلیم نے اپنی تحویل میں لئے تھے،

(ب) آیا یہ بھی درست ہے کہ مذکورہ سکولوں کو تاحال سٹاف مہیا نہیں کیا گیا،

(ج) اگر (الف) اور (ب) کے جوابات اثبات میں ہوں تو مذکورہ سکولوں کو سٹاف مہیا کرنے والے ذمہ داروں کی نشاندہی کی جائے۔ نیز کب تک مذکورہ سکولوں کو سٹاف مہیا کیا جائے گا؟

مولانا فضل علی (وزیر تعلیم): (الف) جی ہاں۔

(ب) جی ہاں۔

(ج) (1) GPS پیاس سال 1999ء میں مکمل ہو کر محکمہ تعلیم کے حوالہ ہوا۔ جس کی SNE برائے منظوری سٹاف تیار کر کے زیر نمبر P&D-2310 مورخ 24-08-99 کو ڈائرکٹر پرائزمری ایجو کیشن ارسال کردی گئی تھی لیکن سٹاف کی منظوری تاحال نہیں ہوئی،

(2) 2-3 : GMS ہائی ترلی اور ستحان گلی کی عمارت مکمل ہو کر عرصہ دو سال قبل محکمہ تعلیم کے حوالہ ہوئی چونکہ حکومت صوبہ سرحد کی طرف سے گزشتہ تین سال سے نئے بننے والے سکولوں کو سٹاف مہیا کرنے پر پابندی لگائی ہوئی تھی۔ جس کی وجہ سے مذکورہ بالا سکولوں کی SNE نہیں بھیجی جا سکی اور ان

سکولوں کی پوسٹیں منظور نہیں ہوئیں۔ اب جبکہ حکومت نے پابندی ختم کر دی ہے لہذا بہت جلد ان دونوں مل سکولوں کی SNE بنانے کا بھیج دی جائے گی۔ توقع ہے کہ آئندہ مالی سال کے دوران ان سکولوں کو شاف مہیا ہو جائے گا۔

279۔ جناب امیر رحمان: کیا وزیر تعلیم از راہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ ضلع صوابی میں سال 2001-2002ء تک حکمہ نے فرنچر خریدا ہے،

(ب) اگر (الف) کا جواب اثبات میں ہو تو خریدے گئے سامان / فرنچر کی قیمت / ایت بتائی جائے نیز مذکورہ فرنچر کن اداروں یا سکولوں کو سپلائی کیا گیا۔ تفصیل فراہم کی جائے؟

جناب مولانا فضل علی (وزیر تعلیم): (الف) یہ درست ہے کہ حکمہ نے سال 2001-2002ء میں سکولوں کے لئے فرنچر خریدا ہے۔

حکمہ نے مندرجہ ذیل سیکیوں میں سکولوں کے لئے فرنچر خریدا ہے۔ 3154000 روپے۔

1۔ سو شل ایکشن پرو گرام 2001-2002ء میں 3154000 روپے۔

فرنچر ٹائلس برائے پرائمری / اڈل سکولز (مردانہ / زنانہ) ضلع صوابی۔

2۔ پریزیڈنٹ پرو گرام 2001-2002ء میں 5982000 روپے

فرنچر برائے اڈل / ہائی سکولز (مردانہ / زنانہ) ضلع صوابی

3۔ ایڈیشل پریزیڈنٹ پرو گرام 2001-2002ء میں 1289,000 روپے

فرنچر برائے اڈل / ہائی سکولز (مردانہ / زنانہ) ضلع صوابی۔ (تفصیلی لائبریری میں)

4۔ اے ڈی پی پرو گرام 2001-2002ء میں 40,000 روپے۔

فرنچر برائے گورنمنٹ گرلز ہائی سکول کو ٹھا صوابی

دوبارہ تعمیر برائے گورنمنٹ گرلز ہائی سکول کو ٹھا صوابی

308۔ جناب سعید گل: کیا وزیر تعلیم از راہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ حکمہ تعلیم نے صوبہ سرحد کے مختلف اضلاع میں نئے سکولز تعمیر کئے ہیں،

(ب) آیا یہ بھی درست ہے کہ اکثر سکولز تعمیراتی کام مکمل ہونے کے باوجود بند پڑے ہیں اور تاحال سٹاف تعینات نہیں کیا گیا ہے؟

(ج) اگر (الف) اور (ب) کے جوابات اثبات میں ہوں تو حکومت مذکورہ سکولوں کو شروع کرنے اور سٹاف کی تعیناتی کے لئے اقدامات کرنے کا رادہ رکھتی ہے؟
مولانا فضل علی (وزیر تعلیم): (الف) جی ہاں۔ یہ درست ہے۔

(ب) جی ہاں! یہ درست ہے۔

(ج) موجودہ حکومت نے شروع ہی دن سے اس مسئلے پر انتہائی سنجیدگی سے کام کیا اس مقصد کے لئے محکمہ تعلیم نے فناں ڈیپارٹمنٹ سے 249 سکولوں کے سٹاف کی منظوری حاصل کر لی ہے۔ جس کی تفصیل مندرجہ ذیل ہے۔

نمبر شمار	نام آسامی و سکیل نمبر	تعداد
-1	ایس ای ٹی بی پی ایس 16	249
-2	عربی ٹچر 09	249
-3	سی ٹی 09	249
-4	ڈی ایم 09	249
	کل تعداد	996

نائب قاصد 249 -----

سوئپر 249 -----

کل تعداد 498

ان شاء اللہ ان تمام پوستوں پر قواعد و ضوابط کے مطابق تقریباً کردی جائیں گی اور یہ مسئلہ بڑی حد تک حل ہو جائے گا۔

مولانا عصمت اللہ: کیا وزیر تعلیم از راہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ ضلع کوہستان میں کالج، ہائیر سینکنڈری، ہائی اور مڈل سکول موجود ہیں،

(ب) آیا یہ بھی درست ہے کہ مذکورہ اداروں میں سبجیکٹ سپلائیٹ اور ایس آئی اسائزہ تعینات ہیں،

(ج) آیا یہ بھی درست ہے کہ انہی اداروں میں پیشتر آسامیاں خالی ہیں،

(د) اگر (الف) تا (ج) کے جوابات اثبات میں ہیں تو ان اداروں میں کتنی آسامیاں خالی ہیں وجوہات بتائی جائیں نیز دور دراز کے اسائزہ کے لئے ڈیوٹی سرانجام دینے میں کن مشکلات کا سامنا ہے؟

مولانا فضل علی (وزیر تعلیم): (الف) ضروری طور پر یہ درست ہے۔ ضلع کوہستان میں کوئی کالج نہیں۔ ایک ہائیر سینڈری سکول، گیارہ ہائی سکول، 62 ڈل (مردانہ) اور 5 ڈل (زنانہ) سکول ہیں۔

(ب) صرف تین ہائی سکولوں میں مقامی ضلع کے تین ایس ای اسائزہ اور باہر اضلاع کے دو سبجیکٹ سپلائیٹ تعینات ہیں۔

(ج) ضروری طور پر یہ درست ہے کیونکہ ان اداروں میں صرف ایس ای اسائزہ اور سبجیکٹ سپلائیٹ کی پوسٹیں خالی ہیں۔

سکولوں کے متعلق معلومات

01	ہائیر سینڈری سکول۔
11	ہائی سکول۔
62	ڈل (مردانہ)
05	ڈل (زنانہ)

خالی آسامیوں کے متعلق تعداد

01	BPS-19- پرنپل۔
08	BPS-17 - سبجیکٹ سپلائیٹ
12	BPS-17 - ہیڈ ماسٹر
98	ایس ای اسائزہ BPS-16

محکمانہ پر موشن نہایت قانونی ضابطوں پر عمل درآمد کی وجہ سے پر موشن کیسز میں کچھ تاخیر ہو رہی ہے جس کی وجہ سے یہ پوسٹیں تاحال خالی ہیں۔ ان شاء اللہ جلد ہی محکمانہ پر موشن اور پبلک سروس کمیشن سے

متوقع تقریبوں کے بعد یہ تمام آسامیاں پر کر دی جائیں گی۔ کوہستان کے دور دراز علاقوں میں سب سے بڑا مسئلہ ذرائع آمد و رفت کا ہے۔

376_ جانب کاشف اعظم: کیا وزیر تعلیم از راہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ پشاور یونیورسٹی کے لئے 2002-2003 کا بجٹ تیار کیا گیا ہے،

(ب) اگر (الف) کا جواب اثبات میں ہو تو سال 2002-2003 کے بجٹ کا تخمینہ بتایا جائے،

(ج) آیا یہ درست ہے کہ یونیورسٹی خسارے میں جا رہی ہے،

(د) اگر (ج) کا جواب اثبات میں ہو تو یونیورسٹی کے خسارے میں جانے کی وجوہات بتائیں نیز یونیورسٹی اور انتظامی اخراجات کی مکمل تفصیل بھی فراہم کی جائے؟

وزیر تعلیم: (الف) جی ہاں۔ پشاور یونیورسٹی ایک فعال ادارہ ہے اور ہر سال کی طرح 2002-2003 کے لئے بجٹ تیار کیا گیا ہے اور فناں کمیٹی، سینڈیکیٹ اور سینیٹ سے منظور بھی کروایا گیا ہے۔

(ب) 2002-2003 کا بجٹ تخمینہ درج ذیل ہے۔

آمدن

میزان افتتاحیہ: 1,39,206 روپے۔

حکومتی گرانٹ: 223,468,000 روپے۔

اپنے ذرائع سے آمدن: 225,059,436 روپے۔

کل میزان 448,666,642 روپے

خرچے کا تخمینہ 548,132,317 روپے۔

(ج) نہیں۔ صرف تخمینہ کے وقت خسارے میں ہوتی ہے۔ لیکن سخت مالی ضبط کے ذریعے غیر ضروری اخراجات میں کمی اور آمدنی بڑھانے کی کوشش سے پچھلے دو سال حقیقی اخراجات آمدنی سے کم رہے اور اس طرح سے سال 2001-2002 میں 5,56,988 روپے کی بچت جبکہ 2001-2002 میں 1,39,206 روپے کی بچت ہوئی ہے۔ انشاء اللہ اس سال بھی یہی کوشش جاری رہے گی اور امید ہے کہ خسارہ نہیں ہو گا۔

(د) جیسا کہ جزو (ج) کے جواب میں درج ہے۔ پشاور یونیورسٹی خسارہ میں نہیں جا رہی ہے بلکہ پچھلے کئی سالوں سے بچت میں جا رہی ہے۔

ارکین کی رخصت

جناب سپیکر: جن معز زار اکین صوبائی اسمبلی نے رخصت کے لئے درخواستیں دی ہیں، بغرض منظوری میں ایوان کے سامنے پیش کرتا ہوں۔ جناب امیرزادہ خان، ایم پی اے، آج کے لیے، جناب حسین احمد کانجو صاحب، منظر، آج کے لیے، جناب قاضی محمد اسد، ایم پی اے صاحب، آج کے لئے اور جناب محمد علی شاہ صاحب، ایم پی اے آج اور کل کے لیے۔

Is it the desire of the House that leave may be granted?

(The motion was carried)

Mr. Speaker: The 'Ayes' have it. Leave is granted. Mrs. Riffat Akbar Swati Sahiba.

محترمہ رفت اکبر سواتی: تھیک یو مسٹر سپیکر سر! میں اس آزیبل چیئر۔۔۔

جناب سپیکر: دو منٹ، دو منٹ کیونکہ ایجنسڈے پر، بس۔

رسمی کارروائی

محترمہ رفت اکبر سواتی: سر! اتنا تو بتا دوں صرف "پ" کیوں اور "ب" نہ کہوں تو پورا ہو گا۔ تو سر، یہ توجہ میں آپ کی دلانا چاہتی ہوں، متعدد اخبار بلکہ تقریباً اس صوبے میں جتنے اخبارات چھپتے ہیں ان سب میں یہ خبر لگی ہوئی ہے اور یہاں پر سر، ایک میرے پاس الائمنٹ لیٹر ہے، جس کو میں جلدی پڑھ لوں گی اور یہ ڈاکٹر نعیم صاحب کے نام پر ہے جو چلدرن سپیشلٹ ہیں پی میں، اور With reference to your application for residence in the hospital-

جناب سپیکر: میرے خیال میں۔۔۔

محترمہ رفت اکبر سواتی: ایک منٹ۔۔۔

جناب سپیکر: میرے خیال میں اگر ہیلتھ کے بارے میں ہے تو چونکہ منسٹر صاحب نہیں ہیں۔

محترمہ رفت اکبر سواتی: وہ بیٹھے ہوئے ہیں۔ فاضل منسٹر فارلاع اینڈ پارلیمنٹری۔

جناب سپیکر: نہ، نہ، چونکہ ہیلتھ سے متعلق ہے ناقو۔۔۔

محترمہ رفت اکبر سواتی: جی۔

جناب سپیکر: ہمیتھے سے متعلق ہے؟

محترمہ رفت اکبر سواتی: ہمیتھے سے متعلق ہے۔

جناب سپیکر: ان شاء اللہ وہ آجائیں گے تو اسی وقت اگر آپ اس نکتے کو اٹھائیں تو۔

جناب بشیر احمد بلو: کہ د دوئی خبرہ پاتے وی نوزہ یوہ خبرہ کوم جی؟ اس بارے میں نہیں ہے، صحت کے بارے میں نہیں ہے۔

جناب سپیکر: جی۔

محترمہ رفت اکبر سواتی: جی۔ صحت کے بارے میں تو نہیں ہے یہ جو پر ابم ہے اس کا وہ یہ کہ ڈاکٹر نعیم کو اس لیٹر کے Through accommodation دی گئی اور جب وہ اس میں منتقل ہو گئے اپنے بیوی بچوں کے ساتھ تو پبی کے نائب ناظم نے پولیس کے ہمراہ ڈاکٹر کی رہائش گاہ پر چڑھائی کر دی، وہ لیٹر پھاڑ دیا اور ان کو نکال باہر کر دیا۔ ان کی اپنی منظور نظر کوئی ڈاکٹر تھی ان کو وہ جگہ دے دی تو یہ بہت بڑی زیادتی ہے۔ میرے خیال میں اگر سرکاری طور پر Allotment ہوتی ہے اور جگہ Occupy ہو جاتی ہے اس کے بعد اس کو نکال کر اگر آپ باہر پھینک دیتے ہیں تو یہ میں، اس ایوان کی نظر سے بھی گزارنا چاہتی ہوں اور اس کے بعد جو کارروائی ہے وہ ایوان کی مدد سے ہم۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: جناب ملک ظفر اعظم صاحب۔

ملک ظفر اعظم (وزیر قانون): جناب سپیکر صاحب! معزز رکن نے جو پانچ آف آرڈر پر بات کی، واقعی قابل توجہ ہے۔ اگر اسی طرح کی Illegality پولیس نے یا نائب ناظم نے، ہماری ڈاکٹر نعیم نے یا کسی دوسرے ڈاکٹرنے کی ہے تو میں اس کو تسلی دیتا ہوں کہ ہمیتھے منستر اور ایم ایم اے کی گورنمنٹ اس کی پوری تحقیق کر کے آپ کے سامنے یہ کیس انشاء اللہ لائے گی اور انصاف پر مبنی فیصلہ دے گی انشاء اللہ۔

محترمہ رفت اکبر سواتی: شکریہ سر، اور اس کی Copies میں آپ کو دے دو گلی تاکہ آپ اس کو ذرا دیکھ لیں۔

ڈاکٹر امیاز سلطان بخاری: پوائیٹ آف آرڈر۔ جناب سپیکر! میں اپنی طرف سے اور اپنے پارلیمانی لیڈر جناب انور کمال خان کی طرف سے کل جواحتجاجی واک آؤٹ کیا گیا، شہباز شریف کی اہلیہ اور ان کی صاحجزادیوں کو ہر اسال کر کے۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: جناب بشیر احمد بلور صاحب۔ پلیز آرڈر، پلیز۔ آپ بیٹھ جائیں۔ بشیر احمد بلور صاحب۔

جناب بشیر احمد بلور: سپیکر صاحب! دیرہ مهربانی۔

جناب سپیکر: تا سو تشریف کبینیورڈ نئے۔ جی پلیز۔

جناب بشیر احمد بلور: زہ اوس د بھرنہ را غلم نوبھر دیر خلق ولا پرو۔

جناب سپیکر: جی پلیز۔

جناب بشیر احمد بلور: بھر سپیکر صاحب، خلق ولا پرو او او دھغوپی پرابلم دا وو چې زمونبرہ یو محکمہ ده چې هغہ زرعی ترقیاتی ادارہ وہ، دا 1967 کبینی جوڑہ شوپی وہ، د یونٹ نہ مخکنپی۔ د هغے نہ پس یونٹ جوڑ شونو هغہ ادارہ ہم ختمہ شوہ او بیا یونٹ چې مات شونو بیا صوبے چې دی، دوئ خپلے ادارے جوڑے کہے او په دې ادارے کبینی کسانانو ته مفت Advice ورکولو، سامانو نہ بھئے ہم ورکولو بیا ده زراعت د پارہ دیرہ ضروری وہ۔ دیکبینی حکومت بیا اولکیدو او 16 ستمبر 2000 باندپی دا پیشہ ادارے نئے ختمے کہے او ورسہ نئے دا ترقیاتی ادارہ ہم ختمہ کرپی ده۔ سپیکر صاحب، د دې خپل Calculation چې شوپی دی، د دې اٹاٹھے جات چې دی Nineteen crore rupees دی او د دوی منافع، چې ده هغہ ہم شپر کروپ روپئی ده خود هغې باوجود ہم دا محکمہ ختم کہے شوہ او خلق چې دی هغوي تھ نہ سرپلس پول کبینی خائے ملاو شو او نہ هغوي تھ پنشن ملاو شو او نہ گولدن ہینڈ شیک ملاو شو۔ نو دا تقریباً کافی خلق دی او د دوی دیر خاندانو نہ دی، دا ہول بے روزگارہ شو۔ زہ حکومت تھ درخواست کوم چې طریقہ کار دادے یا خو ورتہ پنشن ورکرئے یا ورتہ گولدن ہینڈ شیک ورکرئے یا چرتہ بلہ ادارہ کبینی نئے Accommodate کرئے۔ دا غریبانان بھ چرتہ ئی؟ او دلتہ تاسو تھ پتھ د چې بے روزگاری زیاتھ د او

داداپی حالات دی چې خلق ډیر زیات پریشانه دی۔ زه به خواست اوکرم حکومت ته چې مهربانی دے اوکری او هغوي دے Accommodate کړي۔

جناب سپیکر: عبدالاکبر خان صاحب۔

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر صاحب! بشیر خان ډیره اړم مسئله اوچته کړله خو جي يو Aspect د ملازمينو د بحالئي ئې اوکړو، زه خودا وييم چې دا ایگريکلچر ډيويلپمنت اتهاړتی په Loss کښې نه ده۔ دوئ خود حکومت نه خه پيسه ہم نه غوبښته، حکومت نه خودوئ خه Compensation ہم نه غوبښتو۔ دوئ خو په خپله کته باندي خپل خان ساتلو۔ زه نه پوهیږوم چې هغه وخت حکومت چې کوم دے هغه حکومت ولے دا اداره ختمه کړه؟ دا ہم هغه Same case دے لکه د کواپريتیو په شان بلکه دا د کواپريتیو نه زیات دغه ځکه دے جناب سپیکر صاحب، چې نن دے صوبے ته تخم چې کوم دے، د هغې هيڅ پنه نشه چې کوم د غنمو تخم يا د بهر نه چې کوم راخی، مخکښې به د دې ادارے په Through باندې راتلل۔ زه خودا وييم چې يره په دې مونږه تحریک التواء پراپرلی دغه کړه نو زمونږه به تاسو ته درخواست وي چې سبا تاسو هغه واګستو په دې مسئله باندې ځکه چې په دې باندې، دا ډیره اړمه خبره ده۔ اوس خه خير دے که گورنمنټ۔۔۔۔

جناب سپیکر: صحیح ده۔ گورنمنټ به لړ په دې مسئله باندې، جناب ملک ظفراعظم صاحب۔

جناب انورکمال خان: جناب سپیکر! چې خنګه دوئ دا خبره اوکړه، زما خیال داده چې يو طرف ته خود دې حکومت دا کوشش او دا خیال دے چې مونږه دے خلقو ته خه روزگار فراهم کړو او خنګه چې عبدالاکبر خان او بشیر خان ہم او وئيل چې دے خو Self finance basis باندې ئې کار کولو او په Profit کښې ہم روانه وه او تولو کښې غته خبره داده چې دا دے غریب کاشت کار او زمیندار د پاره يو ډیره ضروري وه چې دوئ به تخم او کھاد د حکومت په مقرره ریت باندې ورکولو او با وجود د هغې نه ئے دوئ په سروس پول کښې واچولو او نه ئے چرته

دوئ ته گولیمن هیند شیک ورکرو نو مونبره دا ټول ریکویسیت کوؤ چې گورنمنت د سے په دې باندې لږ نظر ثانی اوکړی.

جناب اسرارالله خان: جناب سپیکر!

جناب سپیکر۔ اسرارالله خان گندآپور صاحب۔

جناب اسرارالله خان: سپیکر صاحب! دا خنګه چې ملګرو خبره اوکړله، زه ہم د سره اتفاق کوم او ما خپل ضمنی بجت سپیچ کښې ہم دا خبره کړې وه چې دا یو ADA نه ده، د دې نه پس بک بوره ہم راروان د سے، هغه کښې ہم ملازمین وو او دا خو جی زه به اوویم چې دا د کانداری ده چې که خه شے Loss کښې روان د سے او تاسو ئے بند کړئے۔ تاسو نن او گورئے کاشف اعظم صاحب د کوئی چن په جواب کښې دا راغلې دی چې د سے پشاور یونیورستی ته مونبره گرانٹ ورکوؤ او گرانٹ چې کوم د سے هغه د خپل آمدن نه سوا د سے۔ نو د دې مطلب خو بیا داد سے چې سبا پشاور یونیورستی تاسو بند کړئے چې دا ہم Loss کښې روانه د نو دا خو خه طریقہ نه ده۔ خنګه چې عبدالاکبرخان اووئیل، تحریک التواء به پرسے راولو او حکومت د مهربانی اوکړی، د سے مسئله باندې د سے غور اوکړی۔

ملک ظفرا عظم (وزیر قانون): جناب سپیکر!

جناب سپیکر: ملک ظفرا عظم صاحب۔

وزیر قانون: مهربانی جي۔ بشیربلور صاحب ورسره عبدالاکبرخان، انورکمال خان او اسرارالله گندآپور صاحب چې کومے مسنلي طرف ته د هاؤس توجه او گرخوله، واقعی هغه ڈیره اہم مسئله ده۔ 214 خاندانونو د روزگاره مسئله ده چونکه دا All of a sudden په هاؤس کښې راغله که دوئ مونبره ته دو مرد موقعه را کړی چې مونبره گورنمنت په خپله په دې باندې کښیینو، د دې مسئله خه حل راوی باسو نو دا به ڈیره بنه خبره وي۔ مونبره ہم غواړو چې خوک بے روزگاره نه شی او چاته تکلیف او نه رسی۔ مهربانی۔

جناب بشیر احمد بلور: جناب سپیکر! پوائنټ آف آردر جي۔ تاسو ته به یاد وي په فلور آف دی هاؤس ما یوه خبره کړې وه چې زمونبره دا بجت -/- Rs. 51459756000 Fifty one billions, forty five crore, Ninety seven Lacs, fifty six

د سے او مونبره ته چې کوم شیدول ملاو شوي د سے ، دیکبندی thousand rupees چې د سے ، تاسو او گورئی ، دیکبندی ئے لیکلے د سے - Rs. 53618995940/- Fifty three billions, sixty one crore, eighty nine lacs Ninety five Thousands, Nine hundred and forty. نو دا Difference تاسو ته به تاد وی پرون ہم ما پوائنت آف آرڈر کرے وو نو ما ته منسٹرفنانس وئیلے وو چې د دې به مونبرجواب او کړو تقریر کبندی، خو هغه په ضمنی بجت باندی تقریر ہم اونه شو-----

جناب سپیکر: ضمنی بجت باندی خو تقریر شوی وو خو تاسونه وئی-

جناب بشیر احمد بلور: زه به نه ووم خو هغې کبندی هغه جواب نه د سے ورکړے شوی- نو زما دا خواست د سے چې مهربانی د او کړی، حکومت د دالې او بنای چې دا ډیر لوئے Difference د سے چې 153 Billions او 51 Billions، دیکبندی نه چا ماسره او کړو اونه زه چا خه Guide کرم او دا پراپرتی آف دی هاؤس ده پکار Contact ده چې په هاؤس کبندی Explain شی دا خبره-

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر صاحب! مونبره په دې وجه باندی په دې خبره خاموش یو چې آنریبل سنئیر منسٹرفنانس صاحب بار بار دا وئیلی وو چې زه به د دې خبرے جواب ورکړم. مونبره ته په نظر کبندی دا سې خبره رائخی چې په دې بجت کبندی ډیر دا سې Amount د سے چې هغه Charged Expenditure کبندی ده راتلو نو هغه Diverted expenditure ته Charged expenditure شوی د سے او په هغې باندی د اسمبلی نه ووتنګ نه د سے شوی نو چونکه دا یوه آئینی نکته ده چې د بجت کوم Charged expenditure دی، په هغې باندی به ووتنګ نه کېږي او چې کوم Charged expenditure دی نو په هغې باندی به ووتنګ کېږي. چونکه د Charged expenditure د سے چې کوم کوم Constitution د سے چې کبندی دا Provision د سے چې کوم کوم خیزونه به د Charged expenditure لا ندې رائخی. د هغې نه علاوه Charged expenditure کبندی وی، هغه Constitutional او Illegal دی- نو مونبره دا وايو که چرے دا بجت واقعی خنګه چې بشیر خان خبره، که چرے دا ووټ ته نه نه وی راغلې او دا Charged Expenditure Head Without amending the Constitution Amendment کبندی خو Constitution شوی وی نو په Constitution نه د سے شوی

نو Charged expenditure هغه خنگه لارل؟ او چې Charged expenditure هغه لارل نو د دي مطلب دا د سے چې په هغې باندي ووتنيک شوي Under the Constitutional meaning by that amount is وى و که د غه پيسه لګي په د دي منصوبه کبني، هغه پيسه بذات unconstitutional او که د غه پيسه لګي په د دي منصوبه کبني، هغه پيسه بذات Constitution clearly Specify unconstitutional ده خکه چې Constitution clearly Specify کبری دی۔ تاسو په هغې باندي بنه پوهېږئي چې کوم Expenditure کبني دی چې دا به Constitution کبني دی چې دا به Specified Constitution هغې نه علاوه چې کوم Charged expenditure ته واچولے شو ووت پرسه او نه شو That amount is totally unconstitutional and illegal اوتاسو خو جناب سپیکر، بجهت پاس کرو۔ مونږه خو په دې سوچ کبني وو چې يره منسټر صاحب دده درې ځله وعده او کړمه چې زه به د دې خبرې جواب درکوم۔ دا جواب ده را نه کرو او د دې اسمبلۍ اجلاس ختم شو، او جناب سپیکر، د غه پيسه واقعی په دې صوبه کبني او ووتنيک پرسه نه وی شوې نه وی نو هغه Amount که هغه نه آته ارب دی او که دوہ ارب روپونه سوا د سے او هغه آته، دس ارب روپئي ټولے به Unconstitutional لګي۔ صبا به د دې خبرې تپوس کېږي چې د دې اسمبلۍ نه د سے پاس یو بجت، ډيماند نه د سے شوئه، ووتنيک پرسه نه د سے غوئه، پکار وو چې په هغې باندي ووتنيک شوې وسے۔ هغه ډيماند، هغه پيسه Unconstitutional ده۔

جناب سپیکر: ملک ظفر اعظم صاحب! سراج صاحب نشته، د صبا د پاره دا نکته نوبت کړئ۔

وزیر قانون: سبا پورسے تاسو موقع ورکړئ، سراج صاحب ته راشی تاسو سره به د دې متعلق خبره او کړئ۔

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر صاحب! د لته کبني هيلته منسټر صاحب ہم ستاسو په مخکبني وعده او کړه چې په دوہ ورڅو کبني به زه ریکارډ راوړم، د هغې نن شپږ مه ورڅ ده جناب سپیکر، مونږه خو که چیئر که یو Observations ورکړی یا یوه خبره او کړی نو مونږه خو په هغې باندي یقین او کرو چې واقعی خبره ده، ګورنمنټ سائید به هغې باندي عمل درآمد کوی هغه ہم اونه شو۔ سراج

صاحب بم، درے، خلور خلہ دا خبرہ بشیر خان اوچته کرله او مونبرہ په دې سوچ کبندی یو چې د دې خبرے به مونبرہ ته جواب راکړے شی۔ د هغې مونبرہ ته جواب را نه کړے شو۔ اوس که سبا مونبرہ ته جواب راکړے شونو دلته کبندی مونبرہ بیا دا خبره کوؤ چې دغه Amount هر خومره چې دے، چې ووتنګ پرس نه دے شوې، That is unconstitutional، نو دوئ د پاره فائده دا ده چې دوئ مونبرہ ته د هغې جواب راکړی نو سبا به جی فائنل کړئ چې فائنل به دا جواب مونبرہ ته راکوئ او دغه شان چې هغه ہيلته منسټر ہم جواب راکړی۔

جناب سپیکر: سبا فائنل جواب راتلل پکاروی۔

Mrs. Riffat Akbar Swati: Sir, though you, I would like to thank Abdul Akbar that finally he has come to the same point, where I was fighting from the last so many days and I am very grateful to him also and that we need an answer now. Thank you very much.

تحاریک التواء

Mr. Speaker: Item No.6: Adjournment motion. Mr. Abdul Akbar Khan, MPA, to please move his Adjournment motion No.192, in the House . Mr. Abdul Akbar Khan, MPA, please.

جناب عبدالاکبر خان: شکریہ، جناب سپیکر۔ اسمبلی کی کارروائی روک کر اس اخباری خبر پر جو کہ روزنامہ "نیوز" میں شائع ہوئی ہے، پر بحث کی اجازت دی جائے چونکہ اسی طرح کا معاملہ غازی بھرو تھا کے ساتھ بھی ہے اور اس سلسلے میں ہمارے صوبے کو کوئی حق نہیں دیا گیا ہے اور اس پاور ہاؤس کے چالو کرنے سے صوبے کے عوام کو تکلیف اور بے چینی پیدا ہو گی اس لئے کارروائی روک کر اس اہم مسئلے پر بحث کی اجازت دی جائے۔ جناب سپیکر! دا یو "نیوز آئیتم" دے چې د هغې Heading دے چې Accord on Mangla Dam Level side" جناب سپیکر! په دې کبندی یو او شو د آزاد جموں کشمیر گورنمنٹ او د واپدا په مینځ کبندی او د هغې د لاندی هغوی منکلا ڈیم ته، د منکلا ڈیم چې او د واپدا په مینځ کبندی او د هغې د لاندی هغوی منکلا ڈیم ته، د منکلا ڈیم چې اغسفنگ کیبری د هغې نه چې کوم خلق Effect کیبری، کوم علاقے Effect، د هغې خلقو د پارہ هغوی د ڈیر غتی اعلان او کرو۔ Compensation Compensation اعلان او کرو چې

کوم خلق شوې وو، د هغوي د پاره ئے اربونو روپئي کيښو دے، بلکه Dismiss د هغوي د پاره Colonies او وو کيشنل سينترز ئے کيښو دل او د هغې نه غته خبره دا ده چې 15 بىسے هغوي د هغوي Profit او منو چې دغې نه چې خومره بجلی پيدا کيږي نو پندره پىسے آزاد جموں کشمیر گورنمنت ته ورکيدلے شي۔ جناب سپيکر! ہم دغه شان مسئله بلکه د دې نه زياته خطرناکه مسئله زمونږه د غازى بهروتها ده۔ جناب سپيکر! دا 1450 ميگا وات بجلی پيدا کوي، زه به دا اووايم چې آتيه بلين یونت، آتيه ارب یونتس بجلی به د غازى بهروتها پاور هاؤس به پيدا کوي۔ اوس جي د منګلا ډيم او منګلا پاور هاو سز دا دواړه په پنجاب کښې دی، ډيم او پاور هاؤس دواړه په پنجاب کښې دی، پکار ده چې د دې رائيلۍ According to the Constitution، Net profit هغه د پنجاب حصه پکار ده چې او ګرځي، خونه Just because some portions of the Azad Jammu and Kashmir is affected due to the remaining of the Mangla Dam level. شو نو بلی غاړي ته که مونږه د غازى بهروتها دا او ګورو جناب سپيکر، نو د غازى بهروتها کوم پاور هاؤس چې دے، دا تقریباً 100% زمونږه د تربیلا ریزروائير باندې به چلپوي جناب سپيکر، 56,500 کيوسک خو بالکل سیل دی، او د دنیا Largest and biggest hydel power kanal سے چې 56500 کيوسک چې کوم غازى بهروتها کینال کښې به راخى، هغه د دنیا د تولونه لوئې او اوږد پاور هائيډل دغه دے او د دې چې کوم دے بیس کلو ميټرايریا د دې کینال هغه د صوبه سرحد ده۔ د دې نه علاوه جناب سپيکر، اووه ميله چې د دې، هغه تالاب دے، پونه چې خه وئيلي شي نو هغه تول په صوبه سرحد کښې دے د هغې نه علاوه جناب سپيکر، چې د دې هيډ ورکس چې کوم دی، چې دا وبه به د بيراج نه Direct کيږي د سيند نه او هغه دے بيراج ته به راخى، هغه ہم په صوبه سرحد کښې دے، صرر واحد پاڼر هاؤس پواخې د پنجاب په ايریا کښې راخى، جناب سپيکر! ساړه ساره باره هزار ايکړ رقبه زمونږه د صوبه سرحد Affect شوله او زمونږه Affectees ته چې کوم Compensation ملاو شو جناب سپيکر، هغه Compensation چې کوم منګلا کښې ملاوېږي، د هغې نه ډير کم دے خود هغې نه با وجود هغه خلق جيلونو ته واچولې شو چې تاسو Compensation ورکړي

دے۔ خو جناب سپیکر، که د Compensation خبره وي، د زمکے خبره وي هغه خو خلقو ته پيسه ملاو شوه۔ خو جناب سپیکر، دا خو تشن دا خبره نه ده، سارهه باره هزار ايکر پيسه خو هغه خلقو ته ملاو شوه۔ خود دي صوبه سارهه باره هزار ايکر نه به چې کوم آمدنی راتلو ہر کال يعني د ټيڪسونو په شکل کښي، د فصل په شکل کښي، د نور دغه په شکل کښي هغه خو زمونبه ختم شو۔ موښنه د هغې نه یوه پيسه ہم جناب سپیکر، ملاو نه شوه۔ بل دا اووه ميله Pond چې کوم دے، دا ټول به په تربيله Reservoir باندي به Depend کوي۔ هغه Pond ہم په صوبه سرحد کښي دے۔ موښنه دا خبره کوؤ جناب سپیکر، چې دا نه په ژمي کښي خاص کر پنځه میاشتے په دې سيند کښي به دا بالکل او به تقریباً اوجے شی څکه هغه خو به چهپن هزار، پانچ سو کیوسک خو به Definitely هغوى بيراج ته اچوی۔ نو چې چهپن هزار پانچ سو کیوسک بيراج نه آچوی نو دلتنه کښي به دا سيند دا پچاس پچپن کلوميتر چې کوم دا بيراج نه لاندې چې کومه ايريا ده Up to Attock Gange دلتنه کښي پورے په دا پچاس پچپن کلوميتر ايريا ده، دا به بالکل خشك شی او چې دا خشك شی نو دغه خلق، چې د دې په غاره کوم خلق اوسي، د هغوي کشتو کښي يا د هغوي د ميانو پا دغه خائے کښي او به هغوي خپلو پتو ته ورکولې، هغه خو بالکل تقریباً تقریباً جناب سپیکر، ختم شوئه۔ موښ دا وايو جناب سپیکر، چې د IRSAs نه خو ہم چا تپوس او نه کرو، ارسا، څکه چې دا د هغوي په ايكت کښي شايد ده چې که د او بو Division کېږي يا د او بو مسئله راخي، د انډس ریور اتهارتی چې کومه ده، د هغې نه به، زه ستاسو توجه جناب سپیکر، یو آئيني خبره ته په دې کښي را ګرځومه۔

جناب سپیکر: تاسو Constitution جهګړا صاحب پت کړئ دے که
(قہقهه)

جناب عبدالاکبرخان: شته دے جي۔ خير دے۔ زه آرتیکل 155 ته ستاسو توجه را ګرځوم، تاسو جي (a) (1) او گورئ جي

155(1) “If the interests of a Province, Federal Capital on the Federally Administrated Tribal Areas, on any of the inhabitants thereof,” (not only province on any of the).....

زما ہم کیدے شی، ستاسو ذاتی ہم کیدے شی۔

Any of the inhabitants thereof, in water from any natural source of supply have been or are likely to be affected, Sir, have been or are likely to be affected.

جناب سپیکر، دا خو ټول سیند واپولے شو، هغه خه لېه غوندې خبره ده، د ټول

بیراج سره ټول د انډس شو غازی بروتها ہائیدل پاور ته۔ نوائی چې

To be affected prejudicially by-

- (a) any executive act or legislation taken or passed or proposed to be taken or passed, or
- (b) the failure of any authority to exercise any of its powers with respect to the use and distribution or control of water from that source.”

نوبيا خه وائي

“The Federal Government or the Provincial Government concerned may make a complaint in writing to council, council means the Council of Common Interest.

(2) upon receiving such complaint, the council shall, after having considered the matter, either give its decision or request the President to appoint a Commission consisting of such persons having special knowledge and experience in irrigation, engineering, administration, finance or law as he may think fit, hereinafter referred to as the Commission.”

جناب سپیکر! مونږه وائیو چې زمونږخو Rights ټول Affect شو، زمونږ او به خو واوریدې زمونږ خلق په دې غاړه باندې د هغوي خو هیڅ پاتے نه شو که چرتنه تاسو د آزاد کشمیر گورنمنت ته صرف د 29 فت په Raising باندې دومره په اربونو روپئي Compensation ورکوئ، دومره په ارنونو روپئي د هغوي په هاؤسنګ کالونیز باندې لکوئ، ووکیشنل سینټرز باندې لکوئ، پندره پیسے هغوي له Net profit کښې شیئر ورکوئ۔ جناب سپیکر، د هغوي دغه صرف One time affected دے مونږه خو به په ټول ژوند باندې Affected شو د لته کښې۔ مونږه دا خواست دے جناب سپیکر، چې یا خوتاسود دې د پاره چې وړه غوندې خبر دے کمیتئی چې په هغې کښې کم از کم په دې صوبه کښې د واپدا چېف انجنئر پاتے شوې دی، د ارسا پاتے غوې دی، د نور ایریکیشن

پاتے شوې دی، چې هغوي کښيې او زمونږه د پراونسل گورنمنت نه يو
 Constitution In the shape of Concrete proposal ورکړو چې خنګه په دې
 کښيې مونږته Right دی په مونږه Affect کېرو نو مونږه به خامخا دغه کوو.
 مونږ دا وايو چې تاسو هلته کښيې دومره پيسه ورکوئ د خدائے بندی ګانو،
 دلتنه کښي خو ستاسو هيد ورکس زمونږ سره دی څکه چې تول هيد ورکس په
 صوبه سرحد کښي دی، Ponds په صوبه سرحد کښي دی، Reservoir په صوبه
 سرحد کښي دی - د تربيله Reservoir نه به دا او چهپن هزار چه سو کېږي. که
 فرض کړه په هدو په دریائے سندھ کښي او به کمې ہم راخي خو زمونږ د
 Reservoir نه به دا او به چهپن هزار چه سو کیوسک پوره کېږي او دغه غازی
 بروتها ہائیدل پاور کinal به دا او به اخلي. جناب سپیکر! زما دا درخواست دی
 حکومت ته، تاسو ته می ہم داخواست دی که تاسو یوه کمیتی د دې د پاره
 کړه او په دې کښي تول د Experience خلق چې هغوي یو Concrete Form
 Proposal څکه چې یو دغه هغوي Start کړو، 290 میگاوات بجلی هغوي
 ستارټ کړه Already هغه پاور پلانټس، د هغې پنځه دغه دی او 290 یو یو دی
 نو هغه 290 میگاوات ستارټ شو. جناب سپیکر! آتهه ارب یونټ ډير شه دی که
 هغوي مونږته په دیکښي، بلکه زه درته، تاسو په دې یقین او کړي، دومره ستاسو
 ټائم نه ضائع کوم، که نه وي نو زمونږ سره لس داسې Reasons دی چې د
 پنجاب په دیکښي دس پرسنټ شيئر ہم نه جوړېږي. 90 پرسنټ شيئر زمونږ د
 صوبے جوړېږي. خو بیا ہم مونږ دا وايو چې خیر دی یو Concrete proposal
 پراونسل گورنمنت جوړ کړي. چې هغه Proposal فیدرل گورنمنت نه یو دغه په
 شکل کښيوا لېږي چې کونسل آف کامن انټرسټ د دې Cognizance و اخلي او
 زمونږ د صوبے چې دا خلق کوم Affect کېږي یا Affect شوې دی یا زمونږ د
 صوبے نور چې کوم حقوق دی د او بود پاره جناب سپیکر، صرف زمونږ د صوبے
 Under Water Accord چې په دې کinal کښي کوم Seepage کېږي، کوم
 Leakage کېږي، د هغې به چار سو، چې زیرو پوائنټ سیون پرسنټ تاسو و اچوئ
 نو چار سو کیوسک او به به زمونږ د شيئر نه به دوی Leakage او به آپريشن کښي
 او په See page کښي دا به چار سو فييصد زمونږ د دې او بود، د دې صوبے حق هغه

به نور ہم و ھلے کیبڑی۔ نو دا **خیزونہ دی چې هغه به زمونږد دې صوبے** **Multiple Affect** کیبڑی۔ زما درخواست دے که چرسے دا زمونږد ا حق او منلے شو تو کم از کم یو روپی ریت چې ہم واچوئی نو چھ، سات ارب روپی، آئھه ارب روپی زمونږ دے صوبے ته سالانه ملاویدے شی او که داسپی نه وی نو دغه سپرو زمونږ په دې، په تربیله کښې ئے ہم دا سره، په هغې کښې دا چل او کرو او د لته خوراله یو ہ روپی ہم نه را کوی۔ تھینک یو جناب سپیکر۔

جناب سپیکر: بشیر احمد بلور صاحب۔

جناب بشیر احمد بلور: جناب سپیکر صاحب! عبدالاکبر خان مشکور یو، ڈیرہ بنکلے خبره ئے اوکړه، خوزه دا عرض کوم چې معافی غواړم د خپلو خوئندونه، چې مشران وائی چې یو خان د کلی نه بنا رته روان وو او بنځی ورتہ او وائیل چې ماله یو نتکی راوړه، هغه ورتہ او وسے چې زه درله پوزه پریکوم او ته نتکی غواړے۔ دے ته خپلے د تربیلے پیسے نه ملاویپی چې کوم زمونږ حق دے۔ آئین کښې Constitutionally حق هغه مونږ ته خوک نه را کوی۔ سپیکر صاحب۔ دا غازی بروتها چې دے، د دې په باره کښی تاسو ته به علم وی که نه به وی۔ چې کله دا ستارت کيدو، په دې باندې زمونږد میتھنګونه شوې وو او دا غازی بروتها ہم هغه شان مونږ ته تکلیف ده دے۔ خنگه چې کالا باغ ډیم دے۔ کالا باغ ډیم ہم مونږ مخالفت په دې باندې کوؤ چې د لته کښی چې او به ایسارے شی، دا Reservoir چې جوړ شی نو دا خامخواه د نوبنار او د مردان چې کومے Cultivated علاقے دی، دا به ټولے تباہ شی او په دې داربونه روپی د صوابی سکارپ او مردان سکارپ به نه لګی، دا به ټول ضائع شی۔ دا غازی بھروتها ہم دغه شانتې شے دے۔ تاسو چې اټک ته ٿئی نو تاسو او گورئ چې او به دوہ قسمه دی، یو تورے او به روانے وی او بل طرف ته سپینے او به روانے وی۔ د لته کښې چې دے دا مخکښې Attock gorge چې ورتہ وائی، هغه ډیر تک خائے دے چې او به روانے وی پکښې، دا سپینے او به رائحی نو دا ختے چې دی او دا میله او به چې دی نو دا ورسره دا هر خه او پری نو دا کراس شی او دا ختے چې ده، هغه هلتہ نه پاتے کیبڑی۔ دا سپینے او به چې دی، دا چې Divert کړی غازی بروتها ته نو دا به مخکښې یئھی او بیا به مونږ ته رائحی او بیا به دا دریائے سندھ کښې

غورزیپری، په آباسین کښې به راخی- نو دا چې کومه علاقه کښې او به کمے
 شی- نو دلته به خوره او دا خټه چې ده، هغه به ضائع کېږي ولے چې هغه او به
 تیریدے نه شي- Gorge ورکوتے دے- نو دا کالا باغ ډیم سره به پینخوس کاله
 پس زمونږ دا صوبه Affect کیده، غازی بروتها سره به زمونږ سل کاله پس، دا
 ہم هغه شان Affect کېږي- دا او به به ہم دغه شان دلته جمع کېږي، دا خټه به جمع
 کېږي- او به به راخی، دا به دلته او به جمع کېږي- نو دا Back fine به کوي نو دا
 مونږ د Cultivated ايريا به ټوله تباہ شي- سپیکر صاحب! خنګه چې دوی خبره
 اوکړه، نن مونږ له ډیم د پاره، د خالی اوچت والی د پاره One Billion
 rupees straight away ده، په تربیله کښې خلق Affect شو، نو تراوسه پوره هغوي ته پیسے نه دی
 ملاو شو- نو زمونږ داسې بدقصمه صوبه ده، داسې بدقصمه خلق یو چې
 زمونږ نه هغه کشمیر والا ہم بنه دی چې هغوي ته د خپل حق نه زیات ملاوپری،
 مونږ ته خپل حق ہم نه ملاوپری- نو زما حکومت ته دا خواست دے، خنګه چې
 دوی خبره اوکړه، دوی چې دا د واپدا چیف راوغواړې دلته کښې، دا خو
 حکومت دے چې ورته اووائی چې دا زمونږ سره تاسو ولے زیاتے کوي؟ خو د
 غازی بروتها جوړول ہم، په هغه وخت کښې ہم ما اعتراض پرس کړے وو،
 میتنهنگ کښې ما دا وئیلی وو چې دا غازی بروتها زمونږ د پاره بالکل د کالا باغ
 ډیم په شان دے خو هلتہ بیا دا خبره او شو، ټولو خلقو وئیل چې تا سودا ہم نه
 شئی، کالا باغ ہم نه شئی نو بیا به دا خلق په پاکستان کښې د نه غواړی چې دلته
 جنريشن زیات شي- جنريشن د بالکل جوړ شی خو دا بهاشا (ډیم) ولے نه جوړ
 وئی بهاشا ډیم په خائے غازی بروتها ولے جوړ اوی- تباہی مونږ ته راخئی او
 پیسے چې کوم ده، صرف جنريشن، بجلئی پیسے چې کومه ده هغه به مرکز، هغه به
 پنجاب ته ملاوپری په دې وجه باندې، زمونږ صوبه د غرقه شي، پرواه نشتله،
 دوئ خلقو ته چې کوم Reservoir چې جو پریږد او د دې خلقو چې کوم تاوان
 دے، هغوي ته د Compensation نه ملاوپری، سر دے خروی خو کشمیر ته
 چې لیږدی، د هغې Raising کېږي، هغوي ته په ہم پیسے ملاوپری- غازی بروتها
 به نه جوړو ولے چې هغه د پښتو نو علاقې ته جنريشن به راخی نو فائدہ به بیا دے

پختونخوا ته کېږي خو زما د خواست دی سپیکر صاحب، چې په دې باندې دا حکومت دی اوغوارې او په دې باندې میهنګ د اوشي او په دې باندې خبره د اوشي چې دا خبره داسې وي، چې زمونږدا خپله خبره ده، مونږته دی ملاوشي
جناب انورکمال خان: جناب سپیکر صاحب!

جناب عبدالماجد خان: جناب عالي! په دې سلسله کښې زه یوه وره غونډې خبره تاسو تا دا کوم چې د غازی بروتها نه واخلي تراټک د دغه پورے د دریائے سندھ او به چې کومے دی لکه دا چهپن هزار کیوسک او به په نهر را اوږي کنه نو په اوږي کښې خوه دا او بودغه شته دی لیکن په ڦمي کښې به په دې سندھ کښې تقریباً دو سو کیوسک او به راخی۔ په دې دغه کښې د صوابئي ضلع سالم د او بود سطح چې کومه ده، هغه ډيره په بنکته او درېږي۔ دا خومره ذمکے چې سیند په غاړه غاړه کوئے دی، هغه cultivated زوکے دی، جناب، هغه به ټولے د خشک سالئي شکار شي۔ نو جناب عالي! صرف د یواه خبره د دې په دغه باندې چې هغه خولا یو طرف ته کړئ، چې زه وايم چې په صوابئي ضلع باندې به اثر غورزېږي۔ نو لهذا مونږ په هر لحظه سره د دوئي حمایت کوو چې مونږه خپله مطالبه دا تر آخيرا خير پورے ---

جناب سپیکر: جي انورکمال خان صاحب۔

جناب انورکمال خان: جناب سپیکر صاحب! زه مشکور يمه۔ عبدالاکبر خان ہم خبره او کړه او دوئي د صوبے د حوالې سره خبره او کړه او د هغې نه پس بشیر خان ہم د کالا باغ ډيم د حوالې سره خبره او کړه۔ دوئي د خفه کېږي نه په دې خبره باندې خکه چې زما په خلہ باندې کالا باغ نه جوړېږي او نه د چا په خلہ باندې کالا باغ ډيم ورالېږي خو که دوئي یوه خبره کوي، اغلباً د دوئي په ذهن او د دوئي سوچ او د دوئي په عقل باندې به هغه شے د دې صوبے د پاره نقصان ده وي بلکه بل طرف ته چې مونږ که د یو دغه د پاره خبره کوؤ نو مونږه د خپل ذات د پاره خبره نه کوؤ چې د دې ډيم ته خه فائدہ چا ته ملاوېږي یا خه هغه ملاوېږي خو که لې پینځه منتهه د پاره مونږه پرسے سوچ او کړو چې د لته زمونږد جنوبی اضلاع ممبران او خلق ہم ناست دی او تاسو ته ډيره بنه معلومه ده چې په دې صوبه کښې نن که چرته یوه

شاره زمکه چې د کومے نه مونږه خه فائده اغستلي شو نو هغه زمونږه جنوبي اصلاح ده، چې په لکھاو ایکړه زمکه په ډي آئي خان کښي بالکل Barren پرته ده. ہم دغه شان په مرود علاقو کښې، دغسې په کوهات او کرک علاقو کښې دا زمکه Barren پرته ده. او تاسو ته ډيره بنه معلومه ده چې زمونږه د انډس واتر نه، سوائے د هغې یوتيلتۍ چونکه زمونږ سره انفراستړکچر نشته ده چې مونږه دا او به چرته استعمال کړو. نن ہم د دې بجت نه مخکښې چې مونږه خبره او تقریرونه کول نو هغلته ہم مونږ دا خبره واضح کړې وه چې د صوبه سرحد په او بوا کښې چې انډس کښې چې کومه حصه ملاویری، هغه تولے او به نن پنجاب استعمالوی. نه مونږ ته خه فائده ترسه ملاویری نه د هغې په بدل کښې چرته د دوئ مونږ ته خه انفراستړکچر راکړو. نه مونږ ته هغوي چرته کینال سسټم راکړو، نه مونږ ته د هغوي په مقابله کښې خه پيسه راکړه. هغه تولے فائده زمونږ د انډس نن پنجاب اخلى لکيا ده او صوبه سرحد ترسه محرومہ پاتے شوې دی نو دوئ د په دې خبره خفا کېږي نه، مونږه چې چرته د یو پراجیکټ په حواله سره که هغه غازی بروتها ده او که هغه کالا باغ ډيم ده نو هغې نه دا ضرور زمونږ په ذهن کښې وي چې چرته دلته زمونږ رونړه آباد دی نو قطعاً مونږه دا نه غواړو چې که د کالا باغ ډيم نه سبا زمونږ د نوبنار يا زمونږ د اکورپ يا زمونږ د صوابې خلقو ته نقصان رسیبوري نو دا قطعاً مونږه هغه سوچ کښې ہم نشي راتله چې مونږ د جنوبي اصلاح فائده د دې خلقو په عوض يا د دې خلقو په قرباني باندې کوؤ حوزما دا يقين ده چې مونږه په دې باندې کا رہم کړیده او چې خنګه دوئ پخپله باندې، زه Practically علاقه ته تلے يمه او ما دا اټک دا Gorge ہم کتلے ده چې کوم خائے کښې دا او به چې دی، دا د دې د هغې نه، د دې Backlock قطعاً ورستونشي راتله که تاسواو گورئ او هغه موقع ته چې خوک لاړ شي نو د کالا باغ ډيم دا Reservoir چې کوم ده نو د دې تولے او به پنجاب سائیده ته د سوات ریور نه واپس Divert کېږي. مونږه دا وايو چې په دې باندې مونږه Controversy نه جوړ او خود دې نه کم از کم پانچ چه لاکه ایکړ زمکه تاسو آبادوله شئ. مونږه صوبائي حکومت ته دا خواست کوؤ چې دوئ ده د واپدا سره خبره او کپر او داسې Briefing ده Arrange کپر چې

کوم کښې زمونږد اسمبلي ممبران د سے موجود وي او هلتہ دوي ته په غازی بروتها باندي هم Briefing ورکړي. هلتہ د مونږد ته په کالا باغ ډيم بند سے هم Briefing را کړي او که مونږد پرسې پوهېږو چې غازی بروتها زمونږد صوبه سرحد د پاره خه فائده ملاوېږي نو پکار داده چې مشترکه يو آواز د دې خائے نه او چت شی او مونږد يو مشترکه لائحه عمل په دې باندي جوره کړو. او د دې خپلے صوبے د پاره کم از کم مونږد يو آواز او چت کړو. او د دې نه علاوه د کالا باغ ډيم په حق کښې بم مونږد دا غواړو چې دا Once for all ملاوې شي او Briefing دا ايشو مونږد ختم کړو که چرته واقعی دا زمونږد صوبے د پاره نقصان ده وي.

جناب انور کمال: چې مونږد دا شے د فن کړوا او که چرته د سے نه زمونږد د صوبے د پاره خه فائده ملاوېږي نو پکار داده، او زمونږد نورو صوبو او علاقو ته خه نقصان نه ملاوېږي نو مونږد به دا خواست ورته کوو چې دا شے د politicize کېږي نه او کم از کم د دې نه د سے صوبے ته فائده او د چاخوار غریب سری کاشتکارانو فائده به پرسې او شی او د سے صوبے ته به هم خه فائده او شی۔ شکريه جناب سپیکر۔

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر!

جناب شاهزاد خان: جناب سپیکر!

جناب عبدالاکبر خان: زما د تحریک التوا سره د کالا باغ ډيم خه تعلق د سے؟ زما د تحریک سره Water Accord خه تعلق د سے؟ خود غازی بروتها خبره کوم دا خبره په کښې د کالا باغ را اوخته۔

جناب شاهزاد خان: جناب سپیکر صیب! دوي خو خبر سے او کړے۔۔۔

جناب سپیکر: پلیز، پلیز خبره کوو Under discussion چې د سے هغه غازی بروتها ډيم د سے

جناب بشیر احمد بلور: او غازی بروتها ډيم د سے سپیکر صاحب، بالکل۔

جناب سپیکر: نه غازی بروتها پراجیکټ د سے۔

جناب بشیر احمد بلور: خبره د په حق کښې ده خوزه۔۔۔

جناب سپیکر: بشیر احمد بلور صاحب! زه خبره کوم کنه، خبره کوم۔

جناب بشير احمد بلور: زه عرض کوم دا دوئ د کالا باغ خبره کړي ده زه به بیا معافي
غواړم----

جناب سپیکر: لږ جي

جناب زرگل خان: ما به ترس پوزه پريکوله----

جناب بشير احمد بلور: دوئ دا خبره او کړله----

جناب شاه راز خان: جناب دوئ خبره کړي ده - ماله اجازت را کړئ زه یو دوہ درې
خبرې کول غواړم.

جناب بشير احمد بلور: د دې خبرې جواب به زه کوم جي - پهلا خبره په د یکښې داده چې
کالا باغ ډیم باره کښې دلته درې Unanimously درې خلله نه خلور خلله
Unanimously قراردادونه ہم دے اسمبلئی پاس کړي دی - دوئمه خبره دا ده
چې کالا باغ ډیم دا زما ورور وائی چې ما پخپله زه-----

جناب شاه راز خان: یره جي دا هسې ہم نه جو پېښی ماله اجازت را کړئ زه خبره کوم--

جناب سپیکر: لږ شاه راز خان، د دې نه وروستو به ور کړو کنه.

جناب بشير احمد بلور: زه د ايري ګيشن منسټر پاتې شوې یم - مونږ خو خلله واپدا سره دا
خبرې کړي دی زه اوس ہم په فلور آف دی هاووس دا خبره کوم چې دوئ د جنوبي
اضلاع زمکه پرسے آباد پېښی، زمونږه دا پختونخوا، دا مردان د چارسدي او د
نوښار زمکے ټولے د ډوبے شی، ماته انکار نشته خو زه په فلور آف دی هاووس
وايم، دا حلفيه وايم چې یوه قطره او به به جنوبي اضلاع ته نه ملاوې پې - دا چې
کوم هغه وائی، بالکل دروغ وائی - چې کومه منصوبه جوړه ده، هغې کښې هلو
دا ګنجائش نشته چې دا جنوبي اضلاع ته به او به ملاوې پې - که هغه ملاوې پې
نو----

جناب سپیکر: جي شاه راز خان.

جناب شاه راز خان: جناب سپیکر صاحب! بسم الله الرحمن الرحيم زه ستاسو شکريه
آدا کوم----

جناب سپکر: د دی غازی بروتها چیم متعلق خبره کوئے؟

جناب شاه رازخان: د غازی بروتها خبره ہم کوم دا عبدالاکبرخان چې کومه خبره اوچته کړې ده نودا تهیک خبره ده، زه د دېحمایت کوم چې پکارداده چې د آزاد کشمیر خلقو ته Compensation ملاویږی نو چې د صوبه سرحد خلقو ته ہم Compensation ملاو شی خوزه ورسره ورسره د گذارش کوم چې درې چیمونه، دوه پاور هاؤسونه دی په ملاکنډ کښې چې هغه نه 44 هزار میکاواټ بجلی پیدا کیږي۔ دا دی صوبے په خپلو پیسو باندې جوړ کړی دی په 1956 کښې دا دواړه چیمونه د دی دواړو چیمونو چې کوم جنریشن دے، د دی چې کومه بجلی ده، هغه واپسے ته حواله شوې ده۔ زما دا ګزارش دے چې نور چیمونه خومره چې په پاکستان کښې جوړیږی نو دا پاکستان جوړ کړی دی، د پاکستان حکومت جوړ کړی دی، دا دوه چیمونه داسې دی چې دا صوبه سرحد جوړ کړی دی او دریم چیم ہم هلتہ کښې جوړوی، دریم پاور هاؤس ہم هلتہ کښې جوړوی نو زما ګزارش داده چې د دی سره سره دا خبره ہم شامله شی چې مونږه د دی خائے چې کوم جنریشن دے دا د نیشنل ګردستیشن اسلام آباد ته نه څی۔ دا بجلی د پاتے شی زموږ په صوبه کښې۔۔۔

حافظ اختر علی: (وزیر آپاژی): دریکارډ د تصحیح د پاره یوہ خبره کومه جی۔

جناب سپکر: جی

وزیر آپاژی: 40 میکاواټ بجلی پیدا کیږي د دواړو پاور هاؤس نه۔۔۔

جناب سپکر: 44 هزار نه پیدا کیږي

وزیر آپاژی: 40 میکاواټ۔

جناب شاه رازخان: 40، 44 خبر دا۔۔۔

جناب سپکر: 40 میکاواټ ته تا 44 هزار اووئيل۔

جناب شاه رازخان: جی 40 میکاواټ جی۔ او Sorry جی 40 میکاواټ بجلی نه میکاواټ بجلی ده۔

جناب سپیکر: چې 44 هزارئے پیدا کولے نو مونږه خو بادشاکان وو.

جناب شاهزادخان: چې 44 میگاواټ بجلی ده. زما گزارش داده، یا 44 ده، خه دوه ده، دوه ده، 2 میگاواټ ده. خودا د دې خائے نه ئى اسلام آباد ته. اسلام آباد نه بیا په ټول پاکستان کېنې خورېږي. مونږ ته د هغې هیڅ فائده نه ملاوېږي. که فائده ملاوېږي، مرکزی حکومت ته، پاکستان ته، هغوي خپلو اللو تللو باندې پیسے خرج کوي. زما گزارش داده جى چې د دغه خائے پیسے په دې باندې چونکه د دې صوبے پیسے لکیدلی دی، چې د دغه علاقے ته ہم دے رایئلتى ورکړۍ ځکه چې دریم بجلی ګهر زمونږه علاقه ورسره Affect کېږي او دا بجلی چې خومره هلتە ئى، چې دا بجلی هلتە لا په نه شى، دے د پاره د لته ګرد سټېشن جوبر شى. د لته کېنې مونږه خلقو ته د دې مراتعات ورکړو چې د لته راشى انډستري اولګوی او دا بجلی مونږه د لته کېنې خرج کړو نو د دې نه به څمونږه صوبے ته ان شالله ډیره زیاته فائده وي.

جناب سپیکر: چې امان اللہ حقانی صاحب.

مولانا امان اللہ حقانی: شکریه جناب سپیکر صاحب!

جناب سپیکر: مولانا امان اللہ حقانی صاحب

مولانا امان اللہ حقانی: ئه، جناب عبدالاکبرخان صاحب چې د غازى بروتها باره کېنې کوم حقائق او وئيل يقينناً چې هغوي کومه نقشه پیش کړه هغه بالکل ټول حقائق دی. زمونږه د صوبه سرحد تقریباً 20 کلومیټر چ هغوي کومه زمکه ترینه متاثره کېږي او زمونږد او بو رخ چې کوم او به ہم ترینه متاثره کېږي، زیر کاشت علاقه تریه نه ہم متاثره کېږي. نو ډیر امتیازی سلوک دے چې کشمیر ته خو Compensation ورکولے شي او زمونږ سرحد ته نه ورکوي. زمونږد تربیلے ډیم کوم متاثرین دی هغوي تراوسه پورے متاثره دی، نو مونږ د دې بالکل تائید کوو. د دې د پاره د یوه کمیتی جوبر شى چې هغه فیدرل حکومت سره خبره او کړۍ او دے باندې سنه موثر انداز کېنې دغه او شی.

جناب عبدالاکبرخان: جناب سپیکر صاحب ئما په خیال ---

جناب سپیکر: خما په خپل خیال---

جناب عبدالاکبر خان: زما هغه تحریک التوا هسبی توتبے توتبے شوله-

جناب سپیکر: نه توتبے کیږی؟ په قلار کښېنه-

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر که هغه منګلا ده که هغه تربیله ده که هغه بل هر یو ډیم دے- هغه خواوبه Storage کیږی او لاندې راخی پاور هاؤس ورته لکیدلے دے This is a unique Dam پیرا جز چې دی Gateway هغه په صوبه سرحد کښې دی پاور هاؤس په پنجاب کښې دے- مونږه دا وايو چې پاور هاؤس له پیسے ورکوی نو Gateway له پیسے ولے نه ورکوی؟ فندې تول چې کوم دے 7 کلومیټر دے هغه زمونږه د صوبه سرحد دې- جناب سپیکر! ما چې خنګه تجویز کړے وو که چرے د اتسویو کمیتی ته-----

جناب سپیکر: لب د حکومت موقف پرسے واورو چې دوئی خه وائی؟

جناب حبیب الرحمن: یره جی زه په دې باره کښې یو عرض کوم-

جناب اسراراللہ خان: زمونږه د پارتئي نمائندگی په دې کښې ضروری ده- ولے چې دا واپدا چې ده، د آفتاب خان سره ډیره Related ده جي--

آوازیں: وايه کنه، وايه کنه-

جناب اسراراللہ خان: سپیکر صاحب دے اجازت او کړی جي-

جناب سپیکر: د حکومت، ګوره بحث پرسے ډیر او شو- دا لا Admit شوې ہم نه دے بیا به دغه کوئه- د حکومت مؤقف واوریدے شی بیا که دا Admit شو بیا به دغه کوئه-----

جناب اسراراللہ خان ګنڈاپور: سپیکر صاحب زمونږه د پارتئي نمائندگی نشته او دا چې کوم شے دے، دا زمونږه پارتئي سره Related دے جي، واپدا ده دے د پاره زه خه وئیل غواړم-

جناب سپیکر: جي-

جناب اسراراللہ خان: زه صرف دا وايم چې زه بالکل د عبدالاکبر خان حمایت-----

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: زه درته دا وايم چې لا Admit شوي نه دے. د حکومت مؤقف پرسه راشی که بیا دا هاؤس وائی چې یره Admit کیدل پکار دی مطلب دا دے خه دغه کوی.

جناب اسرار اللہ خان: زما خیال دے واپدا سره Related او د سنتر چې کوم دوه نمائنده جماعتونه دی دلتہ، دواړه خاموش دی نو دا دے نه شماری چې زمونږد په دې کښې د خاموشی دا مطلب دے چې زمونږد Provincial Autonomy يا د حقوق خلاف یو. زه جی دا وايم On behalf of Party چې مونږد Abd al-Karim Khan دا خبره او کړه چې Council of Common Interests کښې ہمیشه د صوبائی حقوق نمائندگی کړي ده او مخے ته به ئې به کوؤدا چې کوم عبد الکبر خان دا خبره او کړه چې Legal experts ناست دی نو هغوي به په دې خبره صحیح بحث او کړي او نور خو د حکومت، دلتہ کښې Treasury benches موجود دی، هغه چې Meet کوی او دا مخکښې لیږي، دا د پراونسل ګورنمنټ ذمه واري ده جي.

جناب سپیکر: ملک ظفراعظم صاحب!

جناب زرگل خان: په کښې یو معمولی غونډې کوم.

جناب سپیکر: بس ته ئے Support کوئے کنه. بس اوشو.

جناب زرگل: نه د Support خبره نه ده جي. زه دا وايم سر، چې که دیکښې کمیتی جوړیږي، نو تاسو خو به دے پارلیمانی لیدرانو سره ہم رائی. تاسو پخپله د دوی View واغستل یو اووئیل چې دا په ماضی کښې زمونږد سره بد شوې دی او آزاد کشمیر د مرد، نو آیا دا د چا حکومتونه وو؟ دا د دوی حکومتونه وو او دا بد ئے دے صوبے سره کړي دی جي نو که تاسو بیا کمیتی Constitute کوئ نو جي دا مونږ نوئے ممبران چې دی (تالیا) چې کوم د دې صوبے د دغه د پاره یو نو دا پکښې راولئ. دوی خو مخکښې دا صوبه تباہ کړي ده جي او بل پکښې کالا با غ---

جناب سپیکر: جی، Treasury benches

جناب عبدالاکبر خان: پہ دی ملک باندی حکومت ہمیشہ مسلم لیگ کو سے دے کہ ہغہ (Q) دے اور کہ ہغہ (N) دے۔

جناب زرگل خان: دوہ خلہ دوئی کو سے دے، دوہ خلہ ہغہ بل کو سے دے۔

جناب حبیب الرحمن: جناب سپیکر صاحب! یو عرض زہ کوم جی۔

جناب سپیکر: جی ملک ظفراعظ صاحب۔

ملک ظفراعظ (وزیر قانون و صنعت): ہم بانی سپیکر صاحب! جناب عبدالاکبر خان صاحب نے جو مسئلہ پیش کیا ہے، ہم ایک ایک اے کی گورنمنٹ بلکہ ٹریشوری خپڑہ اس اقدام کی تائید کرتی ہیں، حمایت کرتی ہیں جو صوبے کے مفادات میں ہوا اور آپ کے علم میں ہے کہ ابھی چند دن پہلے ہمارے سینیئر منظر نے اپنے پیش رو، جتنے بھی تھے، تین تھے، چار تھے، وزیر خزانہ جو رہ چکے تھے، ان کو بلا کران کے ساتھ مل بیٹھ کر اس صوبے کے لئے جس لگن سے ہماری گورنمنٹ کام کر رہی ہے، وہ کسی سے پوشیدہ نہیں ہے تو اس لحاظ سے جتنے دلائل ہم نے عبدالاکبر خان صاحب کے سنبھالے ہیں تو ہم یہ سمجھتے ہیں کہ اس سے پہلے کہ ہاؤس کی Approval دے کر Admit کرنے کے لئے move کیا جائے، اس سے پہلے ہماری پارلیمانی پارٹیوں کی میٹنگ اس پر ہونی چاہیے تاکہ ہم ایک ایسا Stand اسکیں جو پاکستان اور صوبے کے Level پر مدل اور ٹھوس بنیادوں پر ہو۔ میری یہ تجویز ہے، اس کے بعد بشیر بلوں صاحب سے میں یہ کہنا چاہتا ہوں، یہ عرض کرنا چاہتا ہوں کہ ہم پہلے مسلمان ہیں، پھر پاکستانی ہیں اور یہ بچے کو، دنیا کے بچے بچے کو پختہ ہے کہ آنے والا وقت جنگوں کا نہیں بلکہ پانی کا ہے۔ جس ملک میں پانی کا ذخیرہ ہو گا، جس ملک میں پانی وافر مقدار میں ہو گا وہی قومیں حکمرانی کریں گی۔ میں یہ سمجھتا ہوں کہ اگر یہ دوسرے ڈیمز جس کی طرف بشیر بلوں صاحب نے یا کسی اور ممبر نے اشارہ کیا ہوا گروہ پاکستان کے مفاد میں ہو، علاقائی Base پر ہم بالکل سوچتے ہی نہیں کہ یہ جنوبی اضلاع کے لئے فائدہ مند ہے، صوابی کے لئے نقصان دہ ہے، اس کے لئے وہ ہے اور اس کے لئے یہ ہے۔ ہم سمجھتے ہیں کہ یہاں پر جتنا بھی پانی کا ذخیرہ کیا جائے، جتنا بھی اس کو وافر مقدار میں لاایا جائے اور اسے استعمال میں لاایا جائے، یہ ملک اور قوم کے لئے فائدہ مند ہے۔ لہذا اس کو میں زیر بحث نہیں بنانا چاہتا۔ ہم

سمجھتے ہیں کہ اگر عبدالاکبر خان صاحب اور ہاؤس کی مرخصی ہو کہ ہم آپس میں مل بیٹھ کر ایک تجویز بنائیں اور اس تجویز پر آگے چل کر، وہ جس طرح بھی لانا چاہیں جب کمیٹی اس پر متفق ہو جائے تو ہم بھی اس کے ساتھ بالکل متفق ہوں گے۔

جناب سپیکر: میرے خیال-----

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر! منشہ صاحب کا میں مشکور ہوں۔ لیکن میں سمجھتا ہوں کہ اس میں جو ٹینکل لوگ ہیں دو، چار، پانچ اس صوبے کے، جو ٹینکل لوگ ہیں، ان کو بھی اس میں شامل کیا جائے تاکہ ایک ایسی چیز، ہم تو سر، سیاسی لوگ ہیں، سیاسی بات کرتے ہیں۔-----

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: ایک تو مطلب ہے کہ Already-----

وزیر قانون و صنعت: Sorry، ٹینکل لوگ بھی اس کے ساتھ متفق ہیں۔ اس میں ٹینکل لوگوں کو بھی بلا یا جائے، سب کو بلا یا جائے۔

جناب سپیکر: میرے خیال میں ایک صورت یہ ہے کہ اس ایڈ جر نمنٹ موشن کو ایڈ مٹ کیا جائے اور اس کو ریفر کیا جائے، وہاں پر Experts Concerned Committee for Irrigation Matter اور جتنے بھی لوگ ہیں، وہ Comprehensive report بنائیں کیا جائے، وہاں پر آئیں، یادوسری تجویز یہ ہے کہ آپ پارلیمنٹری لیڈر ریڑھری مینچر آپس میں مل کر ایک Resolution، میرے خیال میں سے زیادہ Effective Resolution سے ہو گا۔ تو-----

جناب بشیر احمد بلور: جناب سپیکر صاحب! خنکہ چی تاسو خبرہ او کرہ کنه جی، خو مونہہ دیر پاس کوؤ، د هغپی خه فائندہ نه وی او دا به بنہ وی چپی دا کمیتی ته حوالہ شی او جامع رپورٹ پرسے راشی۔ خو زمونہ یو دوہ خبرے دی یو خودا Experts دا چپی دی، دا ہمیشہ، دا چپی دی-----

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: دا جی د هغپی کمیتی چیر مین ته اختیار دے چپی هغہ خوک غواړې هغه به را وغواړې۔

جناب بشير احمد بلور: زه تاسو ته د Experts خبره او کرم-

جناب سپیکر: جي.

جناب بشير احمد بلور: مونږه یو خل غوبنستی وو، هغوي مونږ ته او وئيل چې دا کالا با غډیم چې تاسو دا او منلو، دا صوبه به غرقه شی. بیا ہم هغه چې کوم Experts وو، بیا چې حکومت ورته Approach او کړو. بیا چې مونږه حکومت سره کښې ناستو، فيدرل حکومت سره کښې ناستو. ہم هغه Experts لکیا شو چې دا خو ډیر بنه خبره ده. نو بیا ولی خان ورته او وئيل چې دا پروں تاسو وئيل-----

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: خير جي ان شاء الله په اسمبلئ کښې، په ممبرانو کښې دا Analysis شته، قوت پکښې شته هغه د بنه، زمونږ په خپلو ممبرانو باندي دا اعتماد دي.

جناب بشير احمد بلور: زه خپله خبره ختمه کرم. ما د ممبرانو خبره نه کوله، ما د Experts خبره کوله.

جناب سپیکر: جي.

جناب بشير احمد بلور: Experts چې وو، هغه بیا ولی خان او وئيل چې دا Experts چې ناست وو، ورته ئے او وئيل چې انجینئر صاحب ته پروں نه هغه بله ورخ چې راغلې وسے او دوه ګهنتې د تقریر کړے وو چې دا غلط دے، نن ته خه وائے؟ وئيل ئے چې جي او سپوهه شوم چې دا تهیک دے. نو دا Experts ہمیشه رائے بدلوی.

جناب عبدالاکبر خان: هغه جي حکومتی Experts دی، مونږه حکومتی نه Experts یاد وو.

جناب بشير احمد بلور: سپیکر صاحب! زمونږه رور یو هغه خبره او کړه-----

جناب سپیکر: زما په خیال مزید د دې بحث نه-----

جناب بشیر احمد بلور: نه د پاکستان او د مسلمان خبره ئے او کړه نو زه په دې حیران

یمه-----

جناب پیکر: بشیر خان-----

جناب بشیر احمد بلور: مونږه خو ټول مسلماناں یو، پاکستانیان یو نو بیا خو که غازی
برو تھا دے که تربیله دے که هر خه دے، دا پیسے چې پنځاب خوری، هغه ہم
پاکستان دے-----

جناب پیکر: او-

جناب بشیر احمد بلور: مونږ د پاکستان او د مسلمان خبره، خپل د صوبے حقوق ټولونه
مونږه ته مقدم دی، په دې به مخکنې خبره کوؤ--

Mr. Speaker: Is it the desire of the House that the Adjournment motion, moved by honourable Member Mr. Abdul Akbar khan, may be admitted.

(The motion was carried)

Mr. Speaker: The ‘Ayes’ have it.

جناب عبدالاکبر خان: سر! خه له ئے Admit کوؤ، بس Refer ئے کړئ۔

جناب پیکر: مطلب admission او شی۔--Then

جناب عبدالاکبر خان: او او۔

Mr. Speaker: The Adjournment motion moved by Honourable Member Mr. Abdul Akbar Khan is admitted. Is it the desire of the House that the Adjournment motion admitted, as far as the matter is concerned with the adjournment motion, may be referred to the standing committee on Irrigation?

(The motion was carried)

Mr. Speaker: The ‘Ayes’ have it. The matter is referred to the standing committee on Irrigation.

Mr. Abdul Akbar Khan: Thank you, Janab Speaker.

توجه دلاؤ نوٹس ها

Mr. Speaker: Item No.7, ‘Call Attention Notices: Mrs. Yasmin Khan MPA, to please move her Call Attention No.377 in the House. Mrs. Yasmin Khan, MPA, please. (Absent, it lapses)

Mr. Abdul Akbar Khan, MPA.....

جناب اسرار اللہ خان: پوائنٹ آف آرڈر، جناب سپیکر۔ دلتہ ہاؤس کبینی یوہ خبرہ او کرہ۔

Mr. Speaker: Mr. Abdul Majid Khan ...

جناب اسرار اللہ خان: یوہ خبرہ منستر صاحب او کرہ چې "آنے والا وقت پانی کا ہے" بیا دا امریکہ والا بیوقوفان دی دوی خوتیلو پسے مندیسے وہی، لگیا دی۔

Mr. Speaker: Mr. Abdul Majid Khan, MPA, to please move his Call Attention Notice No. 383 in the House. Mr. Abdul Majid Khan, MPA, please.

جناب عبد الماجد: جناب سپیکر صاحب! یہ اسمبلی۔۔۔

ملک ظفر اعظم (وزیر قانون): دا اسرار اللہ خان خو ماته دومره هوشیار سرے بنکاریدو چې ده ته پته ده چې د او بو وخت راروان دے دے بیا ولے دے داسپی وائے؟

جناب عبد الماجد : یہ اسمبلی ایک اہم عوای مسئلہ کی طرف توجہ دے کے لیڈی ریڈنگ ہسپتال پشاور میں ایمر جنسی میں ناتجربہ کار، غیر متعلقہ، چھوٹے بچوں کے ذریعے مر ہم پڑی وغیرہ اور کسی قسم کی صفائی کا خیال نہ رکھتے ہوئے ایسے لوگوں کے ذریعے مر ہم پڑی کی جاتی ہے جو کہ ڈاکٹری اصولوں کے منافی ہے۔

جناب سپیکر صاحب! زہ اتفاقی حادثاتی طور سرہ لیڈی ریڈنگ ہسپتال ته لا رم۔

چې زہ ایمر جنسی ته لا رم نو چې کوم متعلقہ دا کترونونو هغه دا اکثر ماته او وائیل

چې دے کمرے ته لا ر شہ۔ چې زہ لا رم هلتہ کبینی یو دوہ درسے هلکان ناست وو۔

چې یو کس هغه سپین واسکت هغه کوت غوندی ئے اچولے وو او نور دغه وو۔

نو د هغه سپین کوت والا سری هغه نورو ته او وائیل چې دے سوئی ته پتئی او ترئی۔

ھغوبی بالکل نہ ئے زما لاس اوینخلو، نہ ئے په هغبی خہ متعلقہ دغه او کروہ چې

دھبی نہ ئے خہ دغه غوندی شے را چاپیرہ کرو۔ ما هغه ته دا خبرہ او کروہ چې

بھئی تاسو هغه A.T.S چې کوم دے۔ هغه مو او نه لکولو۔ نو د A.T.S طریقہ ئے

داسپی او کرہ چې ماته ئے دا اونہ وئیل چې گنی ته دا متہ بنکارہ کرہ چې په دی

باندی مونبرہ دا ان جکشن اول گکوو۔ دغسبی بھرو بھر ئے ان جکشن او کرو۔ چې یوہ

شیبیہ تیرہ شوہ نو زما قمیص چې کوم دے، نو هغه ہم د وینو شو۔ بیا ھغوبی ته

ما او وائیل چې تاسو خو دا زخم او نہ وینخلو او نہ تاسو د دی صفائی او کرہ۔

وائیل ئے چې د دی صفائی ته ضرورت نشتہ۔ ما ھغوبی سرہ نہ خپل تعارف

اوکرو، نه موخه دغه اوکرو، زه ترس نه په قلاره باندې راروان شوم- خو چې ما کسان اوکتل د خپلے تجربه نه چې هغه نه داسې ډسپنسران وؤ- نه خه دغه وو- نو داسې د بهر چې یودوه کسان دغې د سپین کوتا والا سری راوستی وو او هغه چې کوم دے، په دغه کار باندې لګولی وو- جناب عالی¹ زما دا خبره خو خه خبره نه ده خودغسې زما په شان به ډیر زیات نورکسان ہم په دې هسپتال کښې د دې ناتجربه کارئ یا د دې غیرصفائی په دې ز دیکښې به راغلې وي- نو جناب عالی¹، صرف زه دا گزارش ستاسو په ذريعه، داسملئ په ذريعه دوئي ته کوم چې تاسو خصوصی طورسره د دې مریضانو یا د دې خپلوکسانو د صفائی خیال ساتئ چې نور خلق د دې متأثره نه شي- والسلام-

ڈاکٹر محمد سليم: متزم جناب پیکر صاحب!

جناب پیکر: ڈاکٹر سليم صاحب.

ڈاکٹر محمد سليم: د یه ماجد خان چې کومے خبرے اوکړے، 100% نه چې 200 فی صد ئے تھیک کړی دی- د هسپتالونو انتظام----

جناب پیکر: د اخکه چې د صوابی سره تعلق ساتی-

ڈاکٹر محمد سليم: نا جي، د صوابی خبره نه ده جي-

جناب پیکر: ممبر د صوابی سره تعلق ساتی-

ڈاکٹر محمد سليم: کر ک ته ہم پکښې لبو ځم- داسې خبره ده چې ماجد خان کومے خبرے اوکړے، د هسپتالونو حالت ډیر زیات خراب دے- دا لیدۍ ریدنګ هسپتال، K.T.H، د ته چې مریض لارشی نو هغوي وای، چې ګنی دا انسان نه، دا خناور راغلې دے- د قميص د پاسه د A.T.S ستنه وهل، دا یو ډير زیات ظلم دے- دا خبره چې نه زخم صفا کېږي، زخم خو پرېړد ه چې په آپريشن تھيټر کښې ہم خه انتظام نشه دے- زه خپل د منستر صاحب ته وائيم چې هغه د دفتر نه بهر ته اوخي، ماہم دا هيlettes منستری کړي ده او هغه وخت بيګم صاحب یو ورڅه ماته او وائيل چې ته په دې هسپتالونو باندې ډير زیات ګرڅه نو بيګم صاحب نه به خو مونږه ډير زیات ويريدو، نو ماورته او وائيل ولے جي قصه خوانۍ کښې او ګرڅم؟ زه چرته د لوکل ګورنمنټ منستر یم؟ زه منستر صاحب ته وايم چې دا

درے غت هسپتالونه دی، کم از کم په دې خود چکر لگوی. سیکرتری صاحب ته وايم چې د دفترنه د بهر راوخی، حالات د دخلقو او گوری.

جناب سپیکر: د منستیر صاحب چې نشته او تاسو ورپسے لکیا یئ نودا به په کوم دغه کښې، په گناه کښې راخی که نه راخی؟

ڈاکٹر محمد سلیم: نه نه جی. خه کښې جی؟

جناب سپیکر: منستیر صاحب نشته دی، نه کنه او تاسو ورپسے لکیا یئ.

ڈاکٹر محمد سلیم: نه جی، دوئ به ئے ورته اووائ. گورئ د لته کښې کیښت خو موجود دی کنه.

جناب محمد ارشد خان: جناب سپیکر صاحب! دوه سوه فیصدہ گناه ده.

ڈاکٹر محمد سلیم: بنه جی. دا یوازی د دې هسپتال خبره نه ده، سالم د صوبے د هسپتالونو خبره ده، ډیر ظلم او زیاتے روان دی. که غریب مریض هلتہ کښې لاړ شی نو د عشر زکواة فارم مالدار ته ملاویږی خو گوری غریب ته نه ملاویږی. هغه بله ورخ میان صاحب زمونږ یو بیمار له لاړو، په ګولئ لکیدلے وو. هسپی رانه دوئ به خپله خبره پخپله او کړی، هغه سپیشلسټ چې راغلو نواول خو ځمونږه میان صاحب ته لاندې باندې اوکتل چې ته خوک یې. ده ورته اووائیل چې بهی زه ایم پی اسے یم. نو هغه داسې دا تندی تریو کړو او روان شو ترس. میان صاحب ورته اووائیل چې راشه زما دا بیمار خو او گوره کنه. هغه ورته اووائیل چې بس ته ورله ډیرئے.

جناب سپیکر: ډاکټر صاحب، په هغې خبره شوې ده. میان صاحب خبره کړې ده.

ڈاکٹر محمد سلیم: نو هسپی خبره کوم جی.

میان ثارګل: مانه ده کړے جی او سئے کوم. ماته به نمبر را کوئ جی.

ڈاکٹر محمد سلیم: کم از کم دا زمونږه ذمه واری جوړیږی چې دی هسپتالونو کښې اید منستريشن تهيک کړو. که چرے اید منستريشن نه شی تهيک کیدی، د علی خان د دور یوه خبره درته کوم. هغه سیکرتری هیلتہ وو، یو ورخ هلتہ هغه صفائی والا ګرزیدو. زمونږه یو بیمار داخل وو. ما ورله د جیب نه لس روپئ ورکولے، ماته

ئے اووئیل چې ماله لس روپئی ما راکوهـ ما ورته اووئیل چې زه درله پت گئ
کېنې دركومـ وائیل ئے نه، علی خان به خبره شیـ علی خان دفتر کېنې ناست وو
او هغه جارو والا ترے دومره زييات ويريدوـ نن صبا تاسو اوگورئ، رشوت خو
خير دےـ عام دےـ دا خبره خونه کوم چې گنې بل ځائے نه دے خو هسپیتال کېنې
د پنځوس روپے ورکړے نو پټئ دلته بنه کويـ که دے ورنه کړے نو بنه نه
کويـ د ماجد خان غونډې يو سفید پوش سړےـ زمونږـ يو معزز رکن چې د هغه
دا پوزیشن دے نو د يو عام مريض به خه حال ويـ په دې باندې بنهـ سوچ پکار
دے او کم از کم که نور خه نه شو تهیک کولے نو چې دا هسپیتالونه خو تهیک کړو
کنهـ کله واي چې هيئته ریگولیټری اتهاړتی جوړوـ کله واي چې بل خه
کوؤـ هیڅ جوړ نه شوـ اتهه(8) میاشتے مخکښې چې کومے خبرې شوې وسـ اوـسـ
هم هغه حال دـ

جناب سپیکر: میاں نثار گل صاحب۔ میاں نثار گل صاحب۔

میاں نثار گل: شکریہ جناب سپیکر۔ تقریباً تاسو جی چې ناست بیئ د ھیلتھ متعلق دے اسمبلي کښې ډیرے زیاتے خبرے کېږي۔ زموږ دا مجبوری وی جی چې کله خومره ټائیم اسمبلي کښې ناست یوؤندولته کښې یونو بیا ما زیگر ټائیم کښې دے پیښور کښې او سپیرو نو دے هسپتالونو کښې ٻم گرخو ولے چې علاقه مو غربیه ده۔ چا سره لیدی ریدنگ کښې یو، کله په شیرپاؤ (ہسپتال) کښې یو، کله چرتہ یو۔ د مریضانو سر ته ولاړ یو چې خه مدد ئے او کرو۔ د زکواة منسټر صاحب ٻم ناست دے، ھیلتھ منسټر صاحب خو شته دے ٻم نه۔ دا بحث روزانه ولے کېږي؟ حقیقت خوداد چې دا ایم بی ایز د ھیلتھ متعلق خه خبره کوي دا حقیقت دے۔ کله ماجد خان پاسی، کله میاں نشار پاسی، کله ڈاکټر سلیم پاسی، نو دا د دې وجهه نه پاسی چې یا د ھیلتھ سره یا ڈاکټرانو سره د هغوي مینه نشتنه۔ ڈاکټران زموږه ورونړه دی۔ زموږه د دې معاشرے نه دی۔ هغه بنه خلق ٻم دی جی خو دا وايو چې دا د کھی انسانیت هغه چې کوم په هسپتال کښې پروت وی، چې هغه مریض وی، چې هغه په دې سوچ باندې وی چې یره ماته خوک راشی چې گولئ را کری، هغه فریاد کوي۔ نو مونږه تاسو ته یو سوال کوو هغه بله ورڅے ما یو واقعه بیان کر له په دی اسمبلي فلور باندی د لیدی ریدنگ متعلق۔۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: مولانا ادریس صاحب۔

میاں ثار گل: نا یو منت جی، یو منت، زما د خبرے په جواب کبھی---

(قطع کلامی)

محترمہ رفت اکبر سواتی: سر! پہلے میں نے ریکویسٹ کی تھی آپ سے۔

مولانا محمد ادريس: جناب سپیکر صاحب! ازہ یو عرض کول غواہم۔

جناب سپیکر: اس کے بعد انشاء اللہ ضرور موقع دوں گا۔

میں ثار گل: زما خبرہ ده جی ورہ غوندی یو منت زما خبرہ واورئ جی۔ چی تاسو لہ پکار ده چی یو کمیتی مو جوڑہ کرے وے چی دا میاں صاحب دروغ وائے او کہ ربتیا وائے؟ نو کیدے شی خہ حالات تھیک شوی وو۔ نو تاسو دے د پارہ یو کمیتی جوڑہ کرئی۔ دا ہسپتالونہ او گورئ، دیر نیزدے دی۔ سپیکر صاحب، تاسو ہم مابنام ہسپتال تھے ئئی، دخپل د بونیر خلقو پوبنتنه کوئی۔ زہ ہم د کرک خلقو پوبنتنه کوم مونبہ ورزانہ ھو۔ نو تاسو تھے مونبہ سوال کوو چی د ہسپتالونو متعلق، زکواۃ مستنبر ہم ناست دے، ھیلتھ منستیر خو نشته چی د دی متعلق

خہ۔

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: او شو، میاں صاحب، مولانا ادریس صاحب۔

مولانا محمد ادريس: جناب سپیکر صاحب! د ہسپتال متعلق زہ ہم یو خبرہ کول غواہم او هغہ دا ده چی خنگہ دوئی او وائیل، دے ملگرو ز مونبہ، نواکثر د تیکو والا کوم با بوگان وی نو دوئی بھر د کانونہ کری وی او مریضان رائی ورتہ او دیرہ لویہ تباہی ئے او کرہ۔ دے متعلق به زہ تاسو تھے یو حقیقت والا لطیفہ او وایم چی بالکل دا حقیقت دے۔ زما والد صاحب خبرہ کوئی۔ وائے زہ لا رم د لته کبھی ما سره یو تیکو والا سرے والا رپو او هغہ نہ بیا وائے ما تپوس او کرہ چی تھے خہ کوئے؟ وئیل ئے چی زما د کان دے۔ ما ورتہ او وائیل چی تھے کوم خائے کبھی کار

کوئے؟ اووئیل چې هسپتال کښې دا تیکو والا نه وی دا دغه والا، وائیل ئے داکار کوم-دکان ئے ویستې دے-نو هغه یو دکاندار ته وائی چې ماله 16نمبر والا'هیندل' راکړه د"نیدل"په خائے کے "هیندل"لفظ استعمال کرو-نو هغه دکاندار ورته اووئیل چې "هیندل"خوشعبه کښې ملاویږی، هلتہ لاړ شه-دلته په هیندل خه کوئے؟ داسې خلق دی چې هغوي "نیدل"تہ"هیندل" لفظ استعمالوی، هغوي بھر لکیا وی، دکانونه ئے کړی وی، زه به خپل تنګی هسپتال ذکر تاسو ته اوکرم جی زه هغه بله ورڅه ورغلے ہم یمه- داسې بد حالت دے چې جناب، کومه کمره کښې مریض وی او هغه مریض ترے لاړ شی نو د هغې نه هغه بله او راډ د هغې هغه کومتعلقه کسان وی، هغه ترے او باسی- چې بل مریض ورشی، وائی یو راډ راوړه ، بلب نشته ، دیکښې بلب اولګو ، دیکښې راډ اولګو. د هغې نه علاوه چې کوم د هسپتال ټائیم وی، تاسو یقین او ساتئی، ډاکټران د هسپتال په ټائیم لکیا دی او خپل پرائیویت کاروبار کوی- د مریض خه هیڅ قسمه خیال نه ساتی- نو زه دا عرض لرم چې یره د دې هسپتالونو چې کوم حالات دی، دا د بهتر شی- او یو عرض دا لرم چې کم ازم دا غیر کسان لکیا دی او خائے په خائے هغوي خپل پریکٹسونه کوی چې په هغوي پابندی اولګي-.

جناب سپیکر: رفعت اکبر سواتی صاحب- رفعت اکبر سواتی صاحبہ- او شو، مولونا صاحب- جی-

محترمہ رفعت اکبر سواتی: تھینک یو، مسٹر سپیکر سر- سر! میرے بہت سارے فاضل بھائیوں نے-
(قطع کلامی)

جناب سپیکر: مختصر جی۔

محترمہ رفعت اکبر سواتی: جی، مختصر بتاری ہوں آپ کو اور حل بھی بتاری ہوں آپ کو کہ ہم روز اس ایوان میں ---

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: حل مجھے بھی معلوم ہے-
محترمہ رفعت اکبر سواتی: آپ کو معلوم ہے، لیکن میں آپ کو یادداشی ہوں-

جناب سپیکر: نہیں، آج میں انتہائی سخت ڈائریکشن دوں گا اور کسی کو دونگا، وہ مجھے معلوم ہے۔ ہاں۔

محترمہ رفت اکبر سواتی : اچھا۔ توسر، آپ پہلے ہماری بات سنیں پھر ہم ڈائریکشن لیں گے۔ تواب ہماری ڈائریکشن یہ ہے، کہ جو ہیلٹھ کے معاملے پر بات ہو رہی ہے اور ہم سب شکایات کر رہے ہیں تو اگر آپ کو یاد ہو سر، میں پہلے بھی اسی ایوان میں یہ بات کر چکی ہوں کہ گورنر صاحب کا ایک آرڈیننس بھی ہے، اس میں ایک Effective regulatory authority کاConstitute ہونا بہت ضروری ہے۔ آپ کے ہیلٹھ منستر صاحب جا کر صرف چھاپے مارتے ہیں حالانکہ انکی یہ اخباری نہیں ہے۔ It does not come under his jurisdiction بات یہ ہے کہ۔۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: میرے خیال میں repetition It is repetition۔ اس پر بات آپ نے کی ہوئی ہے۔ آپ نے بات کی ہوئی ہے۔

Mrs. Riffat Akbar Swati: It is a seven Members, Health Regulatory Committee, which is not being constituted.

جناب سپیکر: نہیں، نہیں، اس سیشن میں، میرے خیال میں کل یا پرسوں کٹ موشن کے ذریعے اس پر بات ہو گئی ہے۔ لیکن بات یہ ہے کہ۔ میرے خیال میں، میں۔۔۔۔۔

(قطع کلامی)

محترمہ رفت اکبر سواتی: سر! جب سب لوگ بات کرتے ہیں تو آپ پندرہ، پندرہ منٹ سنتے ہیں۔ پتہ نہیں آپ ہم سے ناراض ہیں یا کیا بات ہے کہ ہمیں تو سمجھ نہیں آتی کہ آپ کارویہ ہمارے ساتھ اتنا سخت کیوں ہو گیا ہے؟ آپ غہٹ اور کمزی کو ڈانتے ہیں مجھے ڈانتے ہیں۔ سر! آپ کیوں ہمیں دانتے ہیں؟ ہم تو کام کی باتیں کرتی ہیں۔

میاں ثار گل: سر! اس بات کی ہم تائید کرتے ہیں اور ہمیں بھی اتنا ہی ٹائم دیا جائے۔

مولانا امان اللہ: جناب سپیکر صاحب۔

جناب سپیکر: مولانا۔ اچھا پیز، Carry on۔

محترمہ رفت اکبر سواتی: سرا! میں جو بھی بات کرتی ہوں تو آپ خفا ہو جاتے ہیں۔ پندرہ پندرہ منٹ، میں بیس منٹ پوا نٹ آف آرڈر پہ باتیں ہوتی ہیں، ایک چھوٹی سی بات کو بیس منٹ تک کھینچتے ہیں تو آپ سرا! ہم سے کیوں خفا ہوتے ہیں؟

جناب سپیکر: میرے خیال میں پلیز، آپ Continue کر لیں۔

محترمہ رفت اکبر سواتی: سرا! آپ رونگ دیں اپنی خنگی پر۔

جناب سپیکر: آپ Continue کر لیں۔ پلیز۔

مولانا امان اللہ حقانی: جناب سپیکر صاحب۔

محترمہ رفت اکبر سواتی: سرا! آپ رونگ دیں۔

جناب سپیکر: نہیں، Continue کر لیں۔ میں یہ رونگ دیتا ہوں کہ آپ Continue رکھیں بس۔

محترمہ رفت اکبر سواتی: تھینک یو ویری مجھ، سرا! میں بہت خوش بھی ہوں اور محظوظ بھی ہوں کہ آپ نے مجھے رکھنے کو کہا ہے۔ لیکن سر، میں واپس اسی بات پر آؤں گی کہ ایڈ جرنمنٹ موشن، کال اٹیشن، کٹ موشن، ریزو ولیوشن، Please ask for the constitution of a Regulatory Authority اس سے بہت سے مسائل حل ہو جائیں گے۔

Thank you very much, Sir.

جناب سپیکر: میں اصل میں، حکومت کچھ کہنا چاہتی ہے، یا میں کچھ کہوں؟

مولانا امان اللہ: جناب سپیکر صاحب! زمونبودی فاضل آرائیں پہ ہیلتھ باندی خبر سے اوکرہ، یقیناً پہ ہیلتھ کبینی چی خہ مسائل دی، زما پہ نظر کسے دیکبینی زیاتھ حصہ د سیکریٹری صاحب دہ او سیکریٹری صاحب خان تھ بالکل عقل کل وائ۔ د هغہ دا خیال د سے د خان متعلق چی زہ خبرہ او کرم، هغہ بے بالکل، هغی نہ شاٹه کیدل پکار دی او هغہ بالکل تھیک وی۔ پہ هغہ وجہ باندی زمونبودا منسٹر صاحب ہم هغہ کلہ یو طرف تھ کڑی او کلہ بل طرف تھ او غلطے مشورے ورکوی۔ نو یقیناً پہ ہیلتھ کبینی ہیرے غتے مسئلے دی او دیکبینی زیاتھ حصہ چی کومہ دہ هغہ د سیکریٹری صاحب دہ۔

جناب سپیکر: جی حافظ حشمت خان صاحب! آپ کچھ کہنا چاہتے ہیں؟

جناب حشمت خان (وزیر کواہ و عشر): حکومت کی طرف سے ہیئتہ منٹر صاحب کی طرف سے؟

جناب سپیکر: بالکل کہیں۔

وزیر زکوٰۃ و عشر: بسم اللہ الرحمن الرحیم۔ شکریہ، سپیکر صاحب۔ کومے اہم مسئلے طرف ته زما معزز رونہرو توجہ او گرخوله، حقیقت دا دے چې خومره حده پورے دا شعبه د عبادت شعبه ده او په هغه جذبه باندی په دیکبندی کار کول پکار دی نو زه به دا اعتراف او کرم چې زمونبرد پخوا نه چې خومره ہم د ہیلتہ سره وابسطه رونہرہ دی نو په دی جذبے سره کم خلق کار کوی۔ چې یو طرف ته زه د گورنمنٹ نه تنخواه واخلم او بل طرف ته دا کار زه د عبادت او د اجر په نیت باندی او کرم، اللہ تعالیٰ د دوئی ته توفیق ورکری۔ خومره حده پورے چې د ماجد خان لا لا تعلق دے، دوئی ته زه دا خبره کوم چې د غه موقع، دغه تاریخ او دغه ټائیم، دا د د حکومت په نو تیس کبندی راولی، مونبر ته د او بناي او زه نن نه دا اعلان کوم چې د هغوي خلاف به ضرور کارروائی کوئے (تالیاں) او دغه رنگے نور نونہرہ چې، دا کار په شریکه باندی چلول پکار دی، چرتہ ہم چې خوک خامی اوینی، د حکومت په نو تیس کبندی روالي او واقعتاً هر ممبر ئی د زمونبر په شریکه کار دے۔

جناب سپیکر: جی او شو۔

وزیر زکوٰۃ و عشر: او شو جی"

جناب سپیکر: بنہ جی، د معزز ممبران د دی ایوان په نو تیس کبندی راولی، زما په خیال دا کافی ده او په دی سلسلہ کبندی یعنی کمیتی آن ہیلتہ خصوصی رپورت چې دے، هغه ئے ایوان منظور کرے دے اوس حکومت ته پکار دی چې فی الفور هغې ته عملی جامہ واغوندی۔ د دی سرہ سرہ زه چئرمین سینئرنگ کمیتی آن ہیلتہ، ڈاکٹر سلیم صاحب ته وايم چې د ہولو نه په پارلیمان پراسیسز کبندی کمیتی چې کله Affective وی نو هغه چې کوم سفارشات را پری، زما په خپل خیال د دوی پکبندی غت روں دے، زه ڈاکٹر سلیم صاحب ته وايم چې ہیلتہ کمیتی چې کومہ ده، هغه لبرہ Affective کری او په ہیلتہ کبندی چې خومره قباحتونه دی، دا به ہم د دوئی په ستر کنس باندی، د دوئی ویگیلنس باندی د ہیلتہ کمیتی د ممبرانو په سفارشاتو باندی د هغوي په ڈیلی بریشن باندی او هغه

کمزورئ او د هغې تیارول او په ایوان ته راول او په هغې باندې حکومت
مجبور کول او د هغه کول یقینی جورول، دا زما په خپل خیال د دې سره به حالات
تهیک کیدے شی، د دې نه علاوه حالت نه شی تهیک کیدے۔ نو لهدا چئیرمین
هیلتنه کمیتی ته زه د درخواست کومه چې هغوي په اولنی فرصت کښې د هیلتنه
ستنډنګ کمیتی اجلاس راوغواړې او په دې تمام دغه باندې یو کمیتی جور کړي
او هغه دے ایوان ته راولی او دا ایوان ئے مخکښې حکومت نه د عملی
کارکولود پاره اوليږي۔

مولانا محمد مجاهد خان الحسینی: زما جی درخواست دے۔

ڈاکٹر محمد سلیم: جناب سپیکر صاحب! ان شاء اللہ تعالیٰ زما ملګری د ګله کوي۔۔۔

(قطع کلامی)

مولانا محمد مجاهد خان الحسینی: زما درخواست دے۔۔۔
(قطع کلامی)

ڈاکٹر محمد سلیم: زه او زما ملګری چې کوم دي، هغه د ډاکټرانو په تکلیفونو کښی
شامل دي۔

(قطع کلامی)

مولانا محمد مجاهد خان الحسینی: دے کمیتی سره د واپدا نوم ہم شریک کړئ۔۔۔
(قطع کلامی)

ڈاکٹر سلیم: زمونبه به مخلسانه کوشش کو خود ا خبره ده۔۔۔
(قطع کلامی)

مولانا محمد مجاهد خان الحسینی: په هسپیتاونو کښې خود ہم کېږي لکه خنګه چې واپدا کښې
کېږي نو د واپدا د شے ہم ورسره شریک کړئ۔

جناب سپیکر: چائے کا وقفہ۔۔۔

(اس مرحلہ پر ایوان کی کارروائی چائے کے لئے ملتوی ہو گئی)

(وقفہ کے بعد جناب سپیکر مندرجہ صدرات پر متمکن ہوئے)

قراردادیں

جناب سپیکر: بسم الله الرحمن الرحيم۔۔۔۔ قرارداد نمبر 50 جناب فرید خان صاحب، چونکہ انہوں نے مجھ سے کہا تھا کہ میری قرارداد اسرار اللہ خان گندھاپور صاحب پیش کریں گے تو امدا اسرار اللہ خان گندھاپور صاحب، پلیز۔

جناب اسرار اللہ خان: شکریہ، جناب سپیکر، یہ اسمبلی صوبائی حکومت سے سفارش کرتی ہے کہ وہ وفاقی حکومت سے اس امر کی سفارش کرے کہ دیر، دروش چڑال کے درمیان ہیلی کا پٹر سروس شروع کی جائے۔

جناب سپیکر! آپکو علم ہو گا کہ اس پر پہلے بھی جب آفتاب احمد خان شیر پاؤ وزیر اعلیٰ تھے، تو اس سروس کو باقاعدہ چالو کیا گیا تھا عوام کی فلاں کے لئے تواب میری یہ درخواست ہے کہ ہمارے صوبے کے کئی علاقے برف باری کی وجہ سے کٹ جاتے ہیں اور جب تک وہ ٹسل نہیں بن جاتی تو مہربانی کر کے اس سروس کو شروع کیا جائے۔

Mr. Speaker: It is the desire of the house that the resolution moved by the honourable Member, Israrullah Khan Gandapur, on behalf of Mr. Farid Khan, MPA may be passed?

(The motion was carried)

Mr. Speaker: The “Ayes” have it. The resolution is passed unanimously

قرارداد نمبر 52، ڈاکٹر ڈاکٹر اکثر ذاکر اللہ خان صاحب۔

ڈاکٹر ڈاکٹر اکثر ذاکر اللہ خان: شکریہ، سپیکر صاحب قرارداد نمبر 52 " یہ اسمبلی صوبائی حکومت سے سفارش کرتی ہے کہ ملائکہ ڈویشن میں زرعی منصوبوں میں کاشت کاروں کے لئے سورج، پرسینگ اور مارکینگ کی سہولتوں کی فراہمی کو اولین ترجیحات میں شامل کیا جائے گا۔ جناب سپیکر صاحب! ملائکہ ڈویشن خوتاسو تھے معلومہ دہ چی پہ دی کبھی بہ مخکبی پوست کاشت کیدل او د خلقو د آمدن دغه یو واحدہ ذریعہ وہ او کلہ چی د پوست پہ کاشت باندی حکومت پابندی اولگولہ نوہلتہ بیا خلق پیاز، یمنا تہرا او دے سبزیا نو طرف تھے لا رل او باغاتو طرف تھے لا رل، زما خیال دے چی د دی خبرے انکار نہ شی کیدے چی

سیب او آرو او مالتا ، داد ملاکنده ډویشن نه دے صوبے ته ہم سپلائی کپری ، ټول پاکستان ته سپلائی کیږی۔ دغه شان که تاسو پیاز او گورئی نود پیازو متعلق یو خبره صرف عرض کول غواړمه چې اوس زمونږه د زمیندارو پیاز او شول په پتو کښې او تاسو یقین او کړئ چې کله ئے هغوي په ترک کښې واچوی او د لته کښې منډئی ته یوسی لاہور ته نو هغه کرایه ہم نه پوره کوی نو بھر ئے واپروی او بهرئے او غورزوی۔ بهرئے او غورزوی خکه چې هلتہ کښې ترینه د جندی بغضه کرایه ہم خی۔ نو په دې وجهه باندې زمیندار بالکل تباہ بر باد شو کښې نو په فصلونو باندې خلق محنت کوی نود پیازو ، د ټماټرو ، د دې سبزیانو د پاره دے دے مناسب انتظام کول پکار دی چې د دې د پاره کوله سهوریج جوړ شی او چې نور چې د مارکیتېنگ د هغې انتظامات او شی دا یواه خبره مے عرض کوله۔

جناب سپیکر: قاری محمود صاحب۔

قاری محمود (وزیر زراعت): شکریه۔ جناب سپیکر صاحب۔ د محترم ډاکټر ذاکر شاه صاحب د تجویز ، قرارداد چې دے دا ډیر اہم قرارداد دې او په دې ضمن کښې به مونږه عرض او کړو چې وړاندې حکومت ہم د رنګه کوشش کړے وو چې د دې زراعت د پاره مارکیتېنگ پراسنگ دا پروګرام او کړی خو هغوي ہم په دې کښې ناکامه شوې دی او مونږه سره دا احساس دے چې کوم زمینداران بعضے وخت کښې چې کوم د هغوي زراعت پیداوار مونږه وايو چې زیات کړی، پیداوار زیات شی لیکن د هغې د پاره مارکیت نه وي، د هغې د پاره منډئی نه وي چونکه د ضلعے د یو حکومتونو ہم دا ذمہ داری وہ او هغوي ته دا ذمہ داری حواله شوې ده چې هغوي د دې دا پاره منډئی قائمہ کړی او غالباً چې دریو ضلع کښې منډیانے شته دے خود دے سلسله کښې خبره ددا ده چې د دوئ د قرارداد سره مونږه Agree یو۔ چونکه د صوبے لړ وسائل مطابق باندې ، چې وسائل لړ محدود دی نو مونږه د مرکزی حکومت ته سفارش کوئ چې مونږ سره په دیکښې تعاون او کړئ او دا رنګه سهولتونه مونږه ته مهیا کړی او مونږ د دوئ د قرارداد حمایت کوئ۔

ڈاکٹر ذاکر اللہ خان: سپیکر صاحب! زہ د منسٹر صاحب مشکوریمہ او هفوی
د دی سره اتفاق کوی نوبس پاس ئے کرئی جی هسپی ہم "ترجمات میں^{Already}
شامل کیا جائے"

جناب سپیکر: نو هغہ خو بہ مرکزی حکومت، دا خو مطلب دا دے چې ترجیحاتو ته
دے

ڈاکٹر ذاکر اللہ خان: "ترجمات میں شامل کیا جائے" د غہ پکنی نشته۔

جناب سپیکر: نو پہ مرکز کبپی بہ ، دوی بہ ورتہ سفارش خپل اوکپی کنه۔ پہ
ترجمیاتو کبپی خودا خبرہ رائی کنه۔

ڈاکٹر ذاکر اللہ خان: دا قرارداد جی تاسو پاس کرئی نو۔

Mr. Speaker: Is it the desire of the House that the resolution No.52,
moved by the honourable Member, Zakir Ullah Khan, may be
passed.

(The motion was carried)

Mr. Speaker: The Ayes' have it. The resolution is passed
unanimously.

قرارداد نمبر 71 جناب زرگل خان صاحب۔

جناب زرگل خان: بسم الله الرحمن الرحيم! یہ اسمبلی صوبائی حکومت سے سفارش کرتی ہے کہ وہ
وفاقی حکومت سے اس امر کی سفارش کرے کہ عوام کی سہولت کی خاطر اسلحہ لائنس فیس ڈاکخانہ میں جمع
کرنے کا پرانا طریقہ کار رانج کیا جائے" سرا! دا ڈاکخانے چې دی، نو دا ہر خانے موجود
دی جی، پہ کلو کبپی ہم ---

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: پہ کالا پھا کہ کبپی شته دے؟

جناب زرگل خان: شته دے جی نزدے، نزدے او بینکونہ نشته دے۔ نو چیر تکلیف د
دی وجہ نہ چونکہ د عوام د سہولت د پارہ جی دا دغہ دے چې د ڈاکخانو هغہ
زرد طریقہ پھیک وہ نو کہ هغہ بحال شی نو پھیک بھوی۔

جناب پیکر: جمشید خان صاحب۔

جناب جمشید خان: د دې قرارداد سره خو جي اتفاق کوؤ، ورسه ورسه صوبائی حکومت ته دا خواست کوؤ چې اسلحه لائنسنس باندې پابندی ختم کړی۔ چې د اسلحه لائنسنس نه پابندی اوچته شي ځکه چې عوامو ته ډیر زیات تکلیف دے۔ یودا ده چې طریقہ کارنے ہم ډیر اوبرد کړئ دے جي۔ د لته به راخی پیښور ته او پکار ده چې دا اختیار هلتہ ډی سی او له ورکړئ شی چې هغه د لائنسنسونه جوبروی۔

جناب پیکر: دا جي امندمنت پکښې راوی، د دوی د قرارداد اہمیت ختموئے۔

جناب زرگل خان: هغه جدا خبره کوي جي او دا پرسے مه دغه کوئي جي۔ د دوی خبره ہم تهییک ده، ده ټپی زه تائید کومه جي۔

جناب پیکر: جدا بیا د هغے د پاره یعنی مطلب دا دے دغه پکار دے۔ جي مشتاق احمد غنى صاحب۔

جناب مشتاق احمد غنى: جناب پیکر! زرگل خان کي جوري زولیوشن ہے۔ میں اس کی مکمل تائید کرتا ہوں اور یہی ہے اس میں ساتھ کہ صوبے میں چونکہ لائنس کے نئے اجراء کے اوپر پابندی ہے اور بہت سے لوگوں کے پاس اسلحہ تو موجود ہے Self-protection کے لئے اور یہ ہر بندے کا قانونی حق بھی ہے کہ وہ اسلحہ اپنے پاس رکھے لیکن لائنس پر پابندی کی وجہ سے اسلحہ تو موجود ہے لیکن سرکاری خزانے میں اسکی فیس نہیں آرہی۔ میری یہ گزارش ہے کہ ایک تو اسکا وہ پرانا سسٹم بحال کیا جائے، ڈاکخانوں میں جمع ہو، لوگوں کو سہولت ہو اور دوسرا نیا جو bore Non-prohibited کا اسلحہ ہے، اسکے لائنس کے اجراء کی بھی اجازت دی جائے۔ اسے قومی خزانے میں بھی Revenue generate ہو گا اور لوگوں میں بھی تحفظ کا احساس پایا جائے گا۔

جناب پیکر: ملک ظفراعظم صاحب!

جناب نثار صدر: جناب عالی۔

جناب پیکر: نثار صدر جدون صاحب۔

جناب نثار صدر: میں زرگل خان کی قرارداد کی مکمل تائید کرتا ہوں۔

جناب سپیکر: مجھے پتہ ہے کہ آپ تائید کریں گے۔ اچھا، ملک ظفراعظم صاحب۔ آپ بھی تائید کرتے ہیں؟

ملک ظفراعظم (وزیر قانون و پارلیمنٹی امور): جی ہاں، دیہاتوں کے لوگوں کے لئے پرانا طریقہ کارٹھیک ہے۔

جناب سپیکر: تو پھر Is it the desire of the House that the resolution moved by honourable Member, Zargul Khan, may be passed?

(The motion was carried)

Mr Speaker: The ‘Ayes’ have it. The resolution is passed unanimously.

قرارداد نمبر 72 جناب عبدالماجد خان صاحب -

جناب عبدالماجد: قرارداد نمبر 72 جناب سپیکر صاحب! یہ اسمبلی صوبائی حکومت سے سفارش کرتی ہے کہ وہ وفاقی حکومت سے اس امر کی سفارش کرے کہ چونکہ گرم گڑھی، ور سک، ملائند اور در گئی کے پاور ہاؤسز صوبہ سرحد کے خرچ پر بنائے گئے ہیں جبکہ کل منافع مرکزی حکومت وصول کرتی ہے۔ لہذا مرکزی حکومت مذکورہ پاور ہاؤسز کے بننے سے تا حال تک کامنافع صوبہ سرحد کو واپس کرے۔ نیز مذکورہ پاور ہاؤسز کو صوبہ کے حوالے کیا جائے۔ جناب عالی! زہ یو دوہ خبر په دی او کر مہ ستاسو اجازت دے جی؟

جناب سپیکر: جی۔

جناب عبدالماجد: دا پاور ہاؤسز خلور چې دی، دا د صوبے په خرچہ باندې جوړ شوې وو جی۔ په 1956 کښې چې کله یونیٹ جوړ شولو جی نو دا پاور ہاؤسز، د دې دا ہول هر خه وو، واپدے په شکل کښې لا ہور ته لا ړل۔ چې کله په 1969-70 کښې بیا یونیٹ مات شولو جناب، نو واقعه دا ده چې دا ئے د هغې واپدے سره او تړله او چې کوم زموږ د صوبے حق وو چې زموږ په خرچہ باندې جوړ شوې وو۔ هغه ئے راواپس نه کړلو۔ یا دا هر خه چې جوړوی خودا زموږ حق دے او دائے د هغې وخت نه، د 1970 نه واخلىء جناب، تراوisse پورے د دې چې کوم

دغه دے، دا د دې صوبے ته واپس کری او دا د واپس د صوبے حق ملکیت او گرخولے شی۔

جناب سپیکر: جی، زما په خپل خیال۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب زرگل خان: سر! موئبد دی تائید کوئ۔ دا حقیقت کبھی Genuine خبره ده۔

جناب سپیکر: سعید خان ته، ستاسوئے۔۔۔

جناب سعید خان: زہئے ہم تائید کوم جی۔ ولے بهئے نہ کوئ؟

جناب سپیکر: ملک ظفر اعظم صاحب۔

وزیر قانون: جناب سپیکر! موئبدی تائید کوئ۔

Mr.Speaker: Is it the desire of the House that the resolution No.72, moved by honourable Member, Abdul Majid Khan, may be passed?
(The motion was carried)

Mr.Speaker: The ‘Ayes’ have it. The resolution is passed unanimously.

قرارداد نمبر 84 مختتمہ فرح عاقل شاہ صاحبہ، Absent، it lapses۔
صاحب۔

جناب زرگل خان: ”یہ اسمبلی صوبائی حکومت سے سفارش کرتی ہے کہ وہ وفاقی حکومت سے اس امر کی سفارش کرے کہ وہ ملکہ نادر اکوہدیت کرے کہ صوبہ سرحد کے بیشتر علاقوں کے عوام کو یہ شکایت ہے کہ فروری 2002 کو جمع کئے گئے کمپیوٹر ائرڈشاختی کارڈ زفارموں کے بد لے ابھی تک کارڈ ز تیار نہیں کئے گئے۔ لہذا شاختتی کارڈوں کی فوری تیاری اور عوام کو فراہمی ممکن بنائی جائے۔

سر! دا د فروری، مارچ، جون 2002 نہ فارمونہ هغوي داخل کری وو او او سہ پورے هغہ کارڈونہ خلقو ته نہ دی ملاو شوپی او حالانکہ تین گنا رقم ئے ہم داخل کرے وو۔ د 35 روپی په خائے ئے یعنی سل سل، دوہ دوہ سوہ روپی دا داخلے کرے وے او دا ما سره ثبوتونہ ہم موجود دی، دا تھول هغہ چتوونہ دی۔ دا او سہ پورے، روغ کالئے او شواونہ دی ملاو شوپی۔

جناب پیکر: بس بیگ ئے درلہ در کرو په هغې کسبنې ئے واچوہ۔

جناب زرگل خان: او چې ملاو شى نو په بیگ کسبنې به ئے او برم۔ تھینک يو سر۔

جناب پیر محمد خان: سپیکر صاحب! داسې يو قرارداد زما دى باره کسبنې وو د دې محکمے ھلپو ختمولود پاره۔

جناب پیکر: بنه۔

جناب پیر محمد خان: ھكە چې دا داسې بنه محکمە ده چې زمونزه خپل فيملی چې مونزه کوم فارمونه جمع كېرى وو۔ يو كالئے او شو، په هغې کسبنې صرف دوه کارده ملاو شوي دى ماته۔ يو ماته ملاو شودا يو دوه میاشتى ئے او شوي او د رور د تحصیل ناظم دى او هغه ته ملاو شو، باقى دى تول فيملی ته لا تراوسه نه دى ملاو۔ چې ماته نه ملاوبىرى، تحصیل ناظم ته نه ملاوبىرى نو چې دى باقى قوم ته به خنگە ملاوبىرى؟ د دې بوجے نه ما پرسے قرارداد راوېسے دى چې دا محکمە د ختمە شى او هغه زور سستىم بحال كېرى خو هغه تاسو په دغه باندې راوستى نه

د ۲۷۔

جناب پیکر: ته د دې قرارداد مخالفت كوئے چې دا دى نه پاس كېرى؟

جناب پیر محمد خان: كە دغسى حال وي نو مهربانى د او كېنى---

(قطع کلامي)

جناب پیکر: زرگل خان---

(قطع کلامي)

جناب پیر محمد خان: د ده دانه Oppose کولىشى، مهربانى کوئى چې دا محکمە د سره ختمە شى۔

جناب پیکر: نو وفاقى محکمە ده، زرگل خان سره ده۔ ولے خە او واييو۔ دا محکمە مونبر ده ته ور كېپى ده۔

جناب انوركمال خان: كە د دې تولو محکمو نه خان خلاصوی، ده ته ئے حواله كېنى چې ھر خە ختم كېنى۔

جناب سپیکر: نو هغه خو زرگل خان ته مونږه دا وفاقي حکومت ټولے محکمے ورکړي دی۔

جناب زرگل خان: دا خپله محکمہ ہم وی کنه جی خو چې عوام ته سهولت نه رسی کنه نو پکار ده مونږه خو عوامو دے د پاره رالیې لے یوا او غریب عوامو ته تکلیف دے جی۔

Mr.Speaker: Is it the desire of the House that the resolution No.85, moved by honourable Member,Zargul Khan, may be passed?

(The motion was carried)

Mr.Speaker: The ‘Ayes’ have it. The Resolution is passed unanimously.

قرارداد نمبر 164 مخترمہ نسرين منتک صاحبہ۔ قرارداد نمبر 194 مخترمہ زبیدہ خاتون صاحبہ۔

مخترمہ زبیدہ خاتون: بسم الله الرحمن الرحيم "ہر گاہ کہ مرکزی حکومت نے کالج کی سطح پر تعلیمی اداروں کے نصاب سے اسلامیات اور پاکستان شدیدی کے مضامین کو خارج کرنے کی منصوبہ بندی کی ہے حالانکہ یہ ملک اسلام کے نام پر معرض وجود میں آیا ہے لہذا یہ اسمبلی صوبائی حکومت سے سفارش کرتی ہے کہ وہ وفاقي حکومت سے اس مرکی سفارش کرے کہ تمام تعلیمی اداروں کے نصاب سے مذکورہ مضامین خارج نہ کئے جائیں"

جناب سپیکر صاحب! ہائیر ایجو کیشن کمیشن کی طرف سے مختلف کالجوں میں ان سے لینے کے لئے کہا گیا ہے اور کچھ کالجوں نے اس پر Approval کر کے اسکی بھی دے دی ہے، اس بات کی اور یہ دونوں مضامین جو ہیں، یہ کالج اور میڈیکل کالج کی سطح پر As a compulsory subject خارج کرنے کا منصوبہ بنایا گیا ہے، اسے As a elective subject رہنے دیا گیا ہے لیکن As a compulsory subject اسے خارج کرنے کا منصوبہ بنایا گیا ہے۔ مخترم سپیکر صاحب! میں آپکی وساطت سے اس معززا یوان کی توجہ ایک اہم ۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: یہ کیا ہے؟ قرارداد تو ہو گئی ہے، بس۔

مخترمہ زبیدہ خاتون: جی قرارداد کے متعلق کچھ اور ۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: میرے خیال میں غرض و غایت، اہمیت اسکی ہے۔ میرے خیال میں کوئی ہاؤس میں بھی معزز رکن اس مودہ میں نہیں ہے کہ اسکو Oppose کرے تو۔

Is it the desire of the House that the Resolution No.194, moved by honourable Member, Mrs. Zubaida Khatoon, may be passed?

(The motion was carried)

Mr. Speaker: The ‘Ayes’ have it the Resolution is passed unanimously.

جناب مشتاق احمد غنی: سر! پونٹ آف آرڈر ابھی ایک ریزو لیوشن ہم نے پاس کیا ہے، تھوڑی سی اس میں اسکی وضاحت کرتا ہوں کہ شاید ہم نے اس میں کچھ غلطی کی ہے۔

جناب سپیکر: ابھی تو۔۔۔۔۔

جناب مشتاق احمد غنی: پشتو کی وجہ سے ہم تھوڑا۔ سر! اس میں ماجد صاحب کی قرارداد جو تھی Already ہے اس میں Net hydle profit شامل ہے اور یہ کوئی الگ چیز نہیں ہے۔ ہمارا جو Claim ہے 17 ارب والا، اس میں یہ Already concluded ہے۔

جناب سپیکر: ابھی تو بات ہو گئی ہے۔ مطلب یہ ہے کہ ابھی Consideration کے لئے پھر آپ۔۔۔۔۔

جناب مشتاق احمد غنی: مرکزوں کے ہمیں نہیں نا اور کہیں کہ ہمیں پتہ نہیں تھا۔

جناب سپیکر: معزز ارکین اسمبلی! اسمبلی سیکریٹریٹ کی طرف سے آپکو تھفتاً ایک عدد ہینڈ بیگ پیش کیا گیا ہے۔ ساتھ ہی بیگ میں ایک مدد Booklet جس میں اسمبلی کے قواعد کا خلاصہ ہے۔ آپ کی رہنمائی کے لئے رکھا گیا ہے جس سے آپ کسی وقت بھی اسمبلی کی کارروائی کے بارے میں معلومات حاصل کرنے کے لئے پڑھ کر اپنی یاد اشتہرا کر سکتے ہیں شکر یہ۔

The sitting is adjourned till 09:30 am tomorrow morning.

(اجلاس بروز بده مورخہ 2 جولائی 2003ء صبح ساڑھے نوبجے تک کیلئے ملتوی ہو گیا)